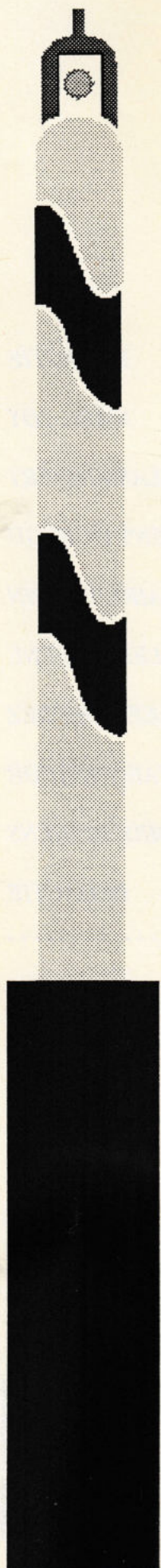

oudief

9de JAARGANG - NUMMER 4 - 1997
OKTOBER - NOVEMBER - DECEMBER

In dit nummer:

- * *ACTIVITEITENKALENDER*
- * *VOORWOORD*
- * *DANKWOORD VAN EEN CURSIST*
- * *FLORA-LEOPOLDPARK (3)*
- * *UNAAITED STEETS, HERE WE COME! (1)*
- * *DE BADINSTELLINGEN (1)*
- * *DRIE JONGE GASTEN NAAR SANTIAGO (1)*
- * *OP BEZOEK BIJ JACKY PUYSTJENS*
- * *MUITO OBRIGADO, PORTUGAL (1)*
- * *KIEKJES, KOETJES & KALFJES*

Gidsenblad
LANGE NELLE
OOSTENDE

Driemaandelijks blad van de afdeling OOSTENDE
van de WESTVLAAMSE GIDSENKRING vzw
Afgiftekantoor OOSTENDE 1
Verantwoordelijke uitgever en redactie
Dirk Beirens, Floralaan 7, 8400 Oostende

IN DIT NUMMER:

Inhoud:

77	<i>ACTIVITEITENKALENDER</i>	<i>REDACTIE</i>
79	<i>VOORWOORD</i>	<i>MARC LOY</i>
80	<i>DANKWOORD VAN EEN CURSIST</i>	<i>RAF PLASSCHAERT</i>
82	<i>FLORA-LEOPOLDPARK (3)</i>	<i>VINCENT DUFLOU</i>
89	<i>UNAAITED STEETS, HERE WE COME! (1)</i>	<i>CLAIRE TERRYN</i>
93	<i>DE BADINSTELLINGEN (1)</i>	<i>LEEN COENE</i>
99	<i>DRIE JONGE GASTEN NAAR SANTIAGO (1)</i>	<i>KLAAS & LEEN DEPREZ</i>
104	<i>OP BEZOEK BIJ JACKY PUYSTJENS</i>	<i>MARTINE QUAEGHEBEUR</i>
106	<i>MUITO IOBRIGADO, PORTUGAL (1)</i>	<i>DIRK BEIRENS</i>
112	<i>KIEKJES, KOETJES & KALFJES</i>	<i>REDACTIE</i>

.....

Verantwoordelijke uitgever en redactie:

Dirk Beirens, Floralaan 7, 8400 Oostende

De medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen
(overname mag, mits bronvermelding)

Vormgeving:

Herman Moerman, Parijsstraat 11/6, 8400 Oostende

Secretariaat:

Patricia Veris, Nachtegalenlaan 50, 8400 Oostende

Voorzitter:

Marc Loy, Batterijstraat 70, 8450 Bredene

Dispatching:

(059) 80 73 81 (Fax en telefoon)

Rekeningnummer:

068-2075070-73

Lidmaatschapsbijdrage 1998 = 400 BEF

"POLDERS & WATERINGEN"

Vrijdag 6 februari 1998 om 20.00 uur in zaal "Den Anklap", Leffingestraat 85, Oostende.

Geïllustreerde voordracht door de heer Dirk Vancraeynest, ontvanger-griffier van de Zandvoorde Polder.

Polders en Wateringen gelden als de oudste bestuurlijke instellingen in Vlaanderen. Als zodanig zou men kunnen veronderstellen, dat ze bij het publiek ook tot de bekendste van onze instellingen behoren. Het tegendeel is waar. Daarom werken bestuurders en ambtenaren van de 110 Vlaamse Polders en Wateringen sinds een 15-tal jaren hard aan hun public relations.

Voorals in Vlaanderen, waar zuiver water een duurzaam goed wordt en het waterbeheer een steeds belangrijker rol begint te vervullen, wens de Vlaamse Polder- en Waterwegenbesturen zich nadrukkelijker te profileren. De verouderde wetgeving, daterend van 1956-1957, verhindert een op moderne leest geschoeid waterbeheer, waarbij én veiligheid van de ingezetenen, én de ecologische en landschappelijke waarden dienen te worden ingecalculleerd. Het streven naar een geactualiseerde wetgeving is vandaag een belangrijke drijfveer voor veel Polders en Wateringen.

In het eerste deel wordt een **overzicht** gegeven van de bestaande structuren en hun werking in heel Vlaanderen, alsook de concrete vernieuwingen die op het stuk van waterbeheer, in zijn ruimste betekenis, worden voorgestaan.

Vervolgens focust de spreker op de Zandvoorde Polder, die een onderdeel vormt van de Historische Polders van Oostende. De heer Vancraeynest belicht de werking van de Polder en de rol die hij wenst te spelen, zowel in de totstandkoming van een nieuwe wetgeving, als in een aantal concrete verwezenlijkingen op het terrein zelf.

Geïnteresseerden kunnen die avond het INBEL-cahier "Polders en Wateringen" tegen de prijs van 100 BEF p.e. aanschaffen.

Leden: gratis - niet-leden 50 BEF

Wilt u zeker weten of een activiteit al dan niet doorgaat, contacteer
secretaris Patricia Veris: tel. (059) 80 62 39 -
fax (059) 80 12 54

WANDELING KERKHOF STUIVERSTRAAT (première!)

Zondag 15 maart 1998 om 10.00 uur organiseert gidsenkring "Lange Nelle" een bezoek aan de stedelijke begraafplaats Stuiverstraat o.l.v. mevrouw Katrijn Dhooghe-Compernelle. We wandelen doorheen het nabije verleden van onze stad. Politiek, kunst, architectuur, oorlog, zee, godsdienst: alle aspecten van het leven komen ook hier aan bod, "vreedzaam" met mekaar verweven.

Afspraak aan de ingang van het kerkhof.
Leden: gratis - niet-leden: 50 BEF

HISTORISCHE FIETSTOCHT DOOR BREDENE

(afgelast als 't stortvloedt!)

Zondag 26 april 1998 om 14.00 uur
(meer info in ons volgend nummer)

WESTERKWARTIERWANDELING (première!)

Zondag 10 mei 1998 om 10.00 uur

Tijdens deze wandeling (ongeveer twee uur) door het Westerkwartier o.l.v. mevrouw Lieve Ternier wordt aandacht besteed aan het ontstaan en de groei van en het sociale leven binnen dit stadsdeel.

Het Westerkwartier is begrensd door de Torhoutsesteenweg, de Nieuwpoortsesteenweg en de Elisabethlaan. Deze driehoek evolueerde deze eeuw van polder tot woonwijk, met een eigen volks karakter en enkele markante sociale woonprojecten van gereputeerde architecten als A. Raoux en A. Daniels.

Afspraak op de parking achter de H. Hartkerk.
Leden: gratis - niet-leden: 50 BEF

TWEE KROEFELTOCHTEN

(data en meer info in ons volgend nummer)

KREKENFIETSELING

(afgelast als 't stortvloedt!)

Vrijdag 19 juni 1998 begeleidt Marcel Braet ons al voor de tiende keer op deze krekensieker.

Afspraak om 19 uur aan het St.-Annakerkje te Stene-Dorp voor een ruim twee uur durende tocht: afwisselend fietsen en becommentarieerd bewonderen. Marcel gidst ons door het geklasseerde krekengebied, op de Groene 62 en langs de 'Keignaert' in Zandvoorde.

Leden: gratis - niet-leden: 50 BEF

(Meegedeeld)

HET BELEG VAN OOSTENDE

door Luc De Vos

Donderdag 18 december om 20.00 uur, zaal Vuurtoren, Thomas Vanloostraat 32, Vuurtorenwijk, Oostende (Organisatie Davidsfonds, info 059/33.00.32)

In zijn boek 'Veldslagen in de Lage Landen' werkte Luc De Vos (°Oostende, 1946) achttien veldslagen en belegeringen uit, van de inval van de Vikingen in het 9de-eeuwse Leuven tot de doorbraak aan de Maas in mei 1940. Ook het Beleg van Oostende (1601-1604) wordt daarbij onder de loep genomen. Over dit beleg komt L. De Vos op donderdag 18 december een lezing houden. Deze periode was een belangrijk keerpunt in de geschiedenis van de stad. Toen tegen het einde van de 16de eeuw de opstand van de Vlaamse steden tegen de Spaanse bezetter losbrak, stelde Oostende zijn haven immers ter beschikking van de 'watergeuzen'. Deze maakten van Oostende een geduchte oorlogshaven. In 1906 begonnen de Spanjaarden het beleg van Oostende, en dat duurde voort tot de troepen van Spinola er in 1604 in slaagden de stad te ontzetten. De strijd kostte het leven aan 70.000 man. Rond die periode kan het begin van het huidige Oostende gesitueerd worden: ten gevolge van de overstromingen op het eind van de 16de eeuw vormde zich een geul aan de oostzijde van de stad, en deze geul lag aan de oorsprong van de nieuwe haven. Na het beleg werd de westelijk gelegen oude haven opgegeven.

VERNIEUWING LIDMAATSCHAP

Dit is het laatste 1997-nummer van ons blad.

Het lidmaatschap 1998 gaat in op 1 januari en houdt in:

(meestal gratis) deelname aan onze activiteiten zoals voordrachten, bezoeken, wandelingen en uitstappen;

een greep uit ons aanbod eerste helft 1998:

- *voordracht door dé specialist over alles wat met "Polders" te maken heeft*
- *twee nieuwe wandelingen: Kerkhof Stuiverstraat + Westerkwartier*
- *dankzij onze Bredense collega's: historische fietstocht door Bredene*

Bovendien ontvangt elk lid het driemaandelijks gidsenblad met activiteitenkalender, wetenswaardigheden, luchtige en meer wetenschappelijke bijdragen.

Als het verschijnt ook het blad van de West-Vlaamse Gidsenkring.

De bijdrage blijft 400 BEF,

over te schrijven op bankrek. nr. 068-2075070-73

t.n.v. West-Vlaamse Gidsenkring, afd. Oostende "Lange Nelle", 8400 Oostende.

Om het u gemakkelijk te maken, vindt u een overschrijvingsformulier ingesloten. U kunt ook steunend lid (500 BEF) of erelid (1.000 BEF) worden door het passende bedrag over te maken.

Dank bij voorbaat voor een vlotte afhandeling!

TIEN JAAR

1998. Voor onze gidsenkring zit het eerste decennium er straks op. De eerste tien jaar in een vereniging zijn meestal niet alleen toekomstbepalend, maar even zo experimenteel boeiend: met vallen en opstaan groeit de organisatie, boort ze onontgonnen mogelijkheden aan, bouwt ze met zoveel instanties mee aan een presentabel eindproduct, krijgt ze waardering én leerrijke kritiek, legt ze zoveel interessante nieuwe contacten.

Na een eerste extern opgezette opleidingscursus in 1988, richtten de 14 toen geslaagde gidsen in hetzelfde jaar nog de gidsenkring 'Lange Nelle' op. Dat ook Oostende al langer nood had aan een eigen gidsenvereniging bleek al rap uit het jaarlijks stijgend aantal gidsbeurten, door onze kring gekanaliseerd in een groeiend aanbod thematische wandelingen, museumbezoeken en verkennende bus-, fiets- en boottochten... én de nood aan een nieuwe opleidingscursus. Vijf jaar geleden mocht de Kring, na een twee jaar durende opleiding, 22 nieuwe gidsen verwelkomen en meteen ook inschakelen in een alsmaar groeiend excursieaanbod: de Altantik wall, het PMMK, de Franlis en Seastar...

In goede en kwade dagen: in maart 1996 verloor 'Lange Nelle' Henri Vandembriele, een bescheiden maar beslagen en bereidwillige collega-gids, die ondanks zijn slopende ziekte energiek-enthousiast en actief bleef, zolang hij het lichamelijk dragen kon. En van het jaar nam de Kring op een warme julidag afscheid van ons beschermcomitélid-van-het-eerste-uur Jan Dreesen.

Ondertussen staan al weer 22 nieuw gediplomeerde gidsen klaar om de Kring te versterken bij de start van het jubileumjaar. 'Lange Nelle' hoopt met haar nu zowat 45 actieve gidsen een tweede decennium én een nieuwe eeuw met een luistergraag publiek in te wandelen.

Oostende blijft boeien: niet alleen met haar (soms verrassend vlug wisselende) patrimonium of verhelderende, tijdelijke tentoonstellingen, maar ook in het aanbod nieuwe initiatieven waarbij de gidsenkring betrokken wordt: het Fort Napoleon, de Wellingtonrenbaan, de laatste IJslandvaarder...

Dankbaar blijven we elk jaar ook voor de zowat 200 niet-gidsende leden die ons niet alleen financieel steunen, maar ook ons blad appreciëren en onze maandelijkse in- of outdooractiviteiten bijwonen.

Straks presenteert 'Lange Nelle' u - misschien al voor de tiende keer - een lidkaart. Onze Gidsenkring beseft daarbij meer dan ooit dat u ons als sympathiserend lid de steun en meteen ook de kans geeft om onze doelstellingen verder te realiseren. Waarvoor een hartelijke dank.

Het bestuur

Gidsencursus 1996-'97

Bij het einde van de gidsencursus enkele indrukken en dankwoorden van een cursist

Raf Plasschaert

Met 37 moedigen startten we op 13 januari 1996 met de "basisopleiding" wat inhield: dertig zaterdagen voorbehouden voor studiewerk.

De groep vertoonde wel wat heterogeniteit: 24 dames en 13 heren met een duidelijk verschil in leeftijd en motivatie. Velen wilden de cursussen volgen om hun algemene kennis te vergroten of te verbeteren, anderen om hun specifieke kennis over de eigen stad bij te werken, de meesten omdat ze zich toch ook geroepen voelen om met een groep al dan niet belangstellende luisteraars in stad en omgeving rond te lopen.

De 150 lessen van het basisjaar werden gegeven door 25 lesgevers. Allemaal goede, maar die ene toch beter dan die andere. Een greep uit hetgeen ons zal bijblijven:

- dat de eeuwenlange dominantie over onze gewesten door een vreemde mogendheid altijd op een legale manier startte, de perioden van het Frans bewind en van beide wereldoorlogen uitgezonderd
- dat West-Vlaanderen reeds in de Romeinse tijd gekend was - en nog steeds gekend is - voor het kweken en uitvoeren van varkens
- dat de kerk een kind is van zijn tijd en zo evolutie mogelijk is
- dat in de volkskunde veel statistieken gemaakt worden over vele, daarom niet alle, elementen van het huwelijk
- dat riolen en beerputten interessante werkplaatsen zijn voor archeologen
- dat iedereen zijn wapen kan opmaken
- dat gelukkig niet alle, wettige en onwettige, nakomelingen van onze eerste koningen op de civiele lijst voorkomen
- dat Oostende rijk is aan orgelisten maar arm aan orgels
- dat spijs alle discussies internationale quota voor de visserij onontbeerlijk zijn
- dat onze middeleeuwse voorvaders in

hun kathedralen toten, visblazen, fioelen en fialen hebben verwerkt

- dat de architecten nog steeds zoeken naar een architecturale lijn in de architectuur van de 20e eeuw
- dat begijnhoven strikt gereserveerd waren voor vrome dames maar dat toch vele begijnhoven gemengd waren
- dat het kloosterleven van de monniken zeer evenwichtig en hopelijk ook steeds vroom was
- dat krimpwinden en uitgaande vrouwen niet te vertrouwen zijn.

Na een toch lastige examenperiode zijn wij - de 24 overlevenden - met overtuiging in februari ll. van start gegaan voor het tweede jaar met de uitgesproken doelstelling door lessen, bezoeken en wandelingen Oostende grondig te leren kennen. Een korte greep uit onze nieuwe kennis:

- aan de reeds lang gekende lokale benamingen kunnen we nog toevoegen: "duikboot" voor het loodswezen, "borstkantoor" voor het postgebouw, "truttendekertje" voor ondermaatse vis
- Oostende kent vier belangrijke kunstschilders maar in het dikke boek zijn er ook zeer veel anderen opgenomen
- Karel Jonckheere is in zijn geschriften zijn geboortestad trouw gebleven
- Oostende heeft, in de loop van de geschiedenis, dikwijls de verkeerde kant gekozen wat veel bezetting en vernieling bracht. Ook de aanpak van het stadsbeeld sinds de Tweede Wereldoorlog heeft meegebracht dat "in Oostende de huizen en gebouwen nooit de tijd hebben gekregen om oud te worden"
- het Oostendse stadsbestuur heeft niet altijd een vlotte omgang gekend met het hoogste staatsgezag, hetzij koning of premier. Zelfs de erkenning van de stadsgenoot Nobel-

prijswinnaar was destijds een heel moeilijke onderneming

- Marinekorps en Kriegsmarine zijn wel degelijk verschillende vormen van marine
- En met de laatste proef, de examenwandeling, leerden we dat zweeplijnen, rechten en vlakken het grote onderscheid vormen tussen art nouveau, art déco en hedendaagse bouwstijl. Maar ook dat de Mercator 100 m breed is en dat bij de vier elementen twee soorten water zijn: water en... water.

Niet te vergeten: onze scriptie over zeer uiteenlopende onderwerpen; gelukkiglijk was de opdracht beperkt tot 20 bladzijden, zoniet waren er wel enkele heuse thesissen ontstaan.

Vandaag, na 50 lesdagen en 6 examendagen, na het doorworstelen van een pak van 25 cm hoogte cursussen en documenten, is zopas voor 22 onder ons de beloning gekomen: het attest! En dit spijs het laat ontvangen van de dikste cursussen, het laat aan bod komen van bepaalde wandelingen, het opschuiven van de examenweken, het ontbreken van praktijkgerichte oefeningen. Maar het was ook een zware opdracht met ernstige examens, vooral voor zij die, naast deze opleiding, ook nog volop in het beroepsleven staan.

Maar op het einde past het ook wel enkele dankwoorden te richten aan zij die dit verdienen:

- collega's-cursisten, dank voor de vriendelijke omgang en de goede sfeer gedurende alle les- en examendagen
- dank aan alle dames-echtgenoten die, met begrip en geduld ons eenzaam studiewerk ook als eenzame avonden hebben ervaren en ons voortdurend uitstel van kleine taken die ze ons graag opdragen hebben aanvaard
- dank aan de heren-echtgenoten die, als moeder op cursus was, het huishouden hebben beredderd met meer of minder succes
- dank aan alle lesgevers voor de nieuwe inzichten en kennis die ze ons bijbrachten
- dank aan de juryleden voor de mildheid in het toekennen van punten

- vooral dank aan de organisatoren:

- aan Pierre, Jaak, Patricia, Rita voor jullie geduldige aanwezigheid en het tijdig bereiden van de koffie gedurende de cursusedagen
- aan Dirk, die spijs zijn vele werk, toch orde bracht in de realisaties en dromen van Leopold II en nu ook nog verder zoekt of er in Oostende nu koninklijke gaanderijen of galerijen zijn
- aan Rita voor haar bereidwilligheid om cursusedagen om te wisselen en vooral voor de extra-wandeling in het domein Raversijde
- aan Marc, voorzitter van "Lange Nelle", voor het prijsgeven van uitstekende zeilmogelijkheden op de schitterende - wat weer betreft - examendagen
- vooral aan Marcel, voor het vele, geduldig werk aangaande voorbereiding, organisatie en afwerken van lessen- en examenreeksen, voor de vele goede raad, rustbrengende woorden en behulpzaamheid die we gedurende de vele maanden hebben ervaren.

Aan allen, oprechte dank.

Misschien mogen we ook een suggestie verwoorden. Een goede organisatie, een goede didactische opleiding, vraagt ook een regelmatige bijscholing. Daarom onze suggestie: een bijscholingssessie aan de hand van de vele multiplechoice vragen over de geschiedenis van Oostende want op enkele van die vragen zoeken we in het dikke pak papieren nog altijd het goede antwoord.

Ten slotte: wij, nieuwe gepromoveerden, gaan opnieuw een normaal bestaan leiden, opnieuw van vrije zaterdagen kunnen genieten. We zullen misschien nog cursussen volgen maar examens afleggen... dat wellicht niet meer.

Flora - Leopoldpark (3)

Vincent Duflou

(*Vervolg van vorig nummer*)

De oprichting

Tijdens de Gemeenteraadsvergadering van 28 januari 1938 vernemen wij in het begrotingsdebat voor de eerste keer opnieuw iets over Flora. Het College van Burgemeester en Schepenen stelde aan de Raad voor om een aantal werken en aankopen te realiseren en met eigen middelen te financieren.

Eén van die realisaties was de oprichting van een praalfontein (17) in het Leopoldpark. Kostprijs 35.000 fr.

In *De Duinengalm* van 4 maart 1938 en *De Zeewacht* van 5 maart 1938 is er sprake van een kostenraming ten belope van slechts 15.000 fr. Deze raming heeft slechts betrekking op een onderdeel van het project, namelijk de oprichting van de pergola. Dit blijkt uit volgend persbericht:

"In het park Leopold ... zullen de steenen aangebracht worden die de omheining uitmiekten in onze floralien ... De kosten worden geraamd op 15.000 fr." (18)

Raadslid Hendrik SERRUYS, bekommerd om de inplantingsplaats van de praalfontein, was voorstander om de zaak door te verwijzen naar de Commissie voor Openbare Werken.

Schepen Jules PEURQUAET diende hem van antwoord dat het College besloten had het beeld aan te wenden voor de versiering van het park, omdat het de beste plaats was. De praalfontein met Flora zou worden opgesteld langs de parkvijver, tegenover het kot van djoos, de parkbron waar men vroeger flessen met bronwater kon laten vullen. Aan weerszijden zouden er banken worden geplaatst om te verpozen. Wel gaf hij toe dat het pad ter hoogte van de voorziene inplantingsplaats zeer smal was, maar dan kon worden uitgekeken om een makkelijkere doorgang te maken.

Ondanks de beslissing van het College van

Burgemeester en Schepenen was de Schepen toch bereid het advies in te winnen van de Commissie voor Openbare Werken vooraleer over te gaan tot de definitieve plaatsing.

Op de agenda van de Gemeenteraad van 11 maart 1938 stond de oprichting van Flora opnieuw geagendeerd. De Commissie van Openbare Werken was overgegaan tot een onderzoek en had een positief advies uitgebracht. Het beeld zou nog meer bezoekers lokken naar het stadspark. De commissie stelde dan ook voor dat ontwerp goed te keuren.

De Raad ging toen met eenparigheid van stemmen op het voorstel in en machtigde het College van Burgemeester en Schepenen om de werken te laten uitvoeren.

Raadslid Karel GOETGHEBEUR vroeg zich wel af of de ontslibbing van de parkvijver, die zou worden uitgevoerd in de loop van dat jaar, geen gevaar zou inhouden voor het monument.

Zoals wij verder zullen, zien trof het Stadsbestuur de nodige voorzorgsmaatregelen, dit tot grote tevredenheid van zij die begaan waren met de goede zeden van ons volk, inzonder van de jeugd.

Op voorstel van Eugène VERHULST, diensthoofd van de Oostendse Beplantingsdienst was er beslist een pergola op te richten waaronder de bloemengodin zou worden opgesteld.

Alhoewel er in de notulen van de Gemeenteraad nergens sprake is van de bouw van een pergola, alleen maar van een praalfontein, was het pergolavoorstel zeker reeds van in het begin opgenomen in het project. Twee argumenten wijzen in die richting. Indien de idee van een pergola pas later toegevoegd zou geweest zijn, diende de bouw ervan zeker te worden goedgekeurd door de Gemeenteraad. De Gemeenteraad volgde op die van 11 maart 1938 - dat is de vergadering waarin de Gemeenteraad het licht op groen zette voor de realisatie van de praalfontein - had plaats op 6 mei 1938. Op dat moment was de pergola reeds gebouwd. Als tweede argument verwijs ik opnieuw naar *De Zeewacht* van 5 maart 1938 waar er sprake is

dat de stenen die gebruikt werden voor de realisatie van de rotsstructuur op de Oostendse kustfloralien overgebracht zouden worden naar het Leopoldpark.

Die pergola zou zeker bijdragen tot een verdere verrijking van het Leopoldpark. *De Duinengalm* schreef dan ook haar editie van 26 maart 1938:

"Zoo wordt het Leopoldpark langzamerhand een openlucht-museum." (19)

Mijns inziens loont het absoluut de moeite zich over deze thans niet meer actuele zin eens grondig te bezinnen.

Eind maart moet men gestart zijn met de oprichting van de pergola waarvan de bouw zeer snel opschoot (20). De bouw werd toevertrouwd aan nv Tuinbouw *Flora*, Floralei 38 in Mortsel-Oude God, nabij Antwerpen, in samenwerking met stadswerklieden. Deze firma was geen onbekende, want zij had ook deelgenomen aan de Oostendse kustfloralien, waar zij de rotsstructuur in de centrale feestzaal had gerealiseerd.

De firma leverde volgende materialen:

- 52,60 m² gekapte breuksteen voor de hoeken van de pergola.

Kostprijs: 75 fr./m², totaal: 3.945 fr.

- 3,5 ton breuksteen en plaveistenen in vracht.

Kostprijs 300 fr./ton, totaal: 1.050 fr.

- 6 ton rotsstenen voor de rotspartij op de vijverover, tussen de pergola en het water.

Kostprijs 600 fr./ton, totaal: 1.800 fr.

De tuinbouwfirma stuurde ook nog twee specialisten in steenbewerking, die met de hulp van de stadswerklieden de stenen en rotsblokken zouden plaatsen. Loon, overnachting en reiskosten vielen ten laste van de Stad en bedroegen 4.155 fr.

De totale prijsopgave bedroeg aldus 10.950 fr. wat een stuk goedkoper bleek te zijn dan de raming van 15.000 fr;

Het nodige zand en cement werden door de Stad geleverd, alsook de betonnen verbindingselementen boven de pilasters dienden door de Stad te worden gemaakt en geplaatst.

Tussen de pergola en het water werd er met de rotsblokken een rotsstructuur gebouwd waarin twee kommen die het water van de waterval moesten opvangen, werden aangebracht. De twee boven elkaar geplaatste waterbekkens

hadden de vorm van een schelp.

In de loop van de maand mei werd de zeemeermin geïnstalleerd. Volgens de krant *De Duinengalm* betrof het een bronzen zeemeermin. Dit is de enige melding die ik vond over het gebruikte materiaal.

Met haar ene hand hield zij een schelp (waterbekken) vast, terwijl haar andere arm opgeheven was en tot over de leuning reikte.

In dezelfde maand zou ook het voetstuk voor het eigenlijk beeld voltooid zijn geweest.

Tussen de pilasters van de pergola werd er een hekwerk geplaatst. Het werd gerealiseerd door de heer MAHIEU, een gekende smid uit Oostende, die les gaf aan de technische school.

De bevallige cascade zou aanvankelijk worden gevoed met stadswater in afwachting dat zij zou worden aangesloten op bronwater. Was dat de reden waarom de praalfontein juist tegenover het kot van Djoos werd opgetrokken?

Een gepaste sierverlichting moest 's avond bijdragen tot het scheppen van een feeërieke sfeer.

Hoe het beeldenensemble met pergola er uiteindelijk uitzag kon ik aanvankelijk enkel maar verbeelden. Niemand kon mij bevestigend antwoorden of er afbeeldingen prentkaarten en/of foto's bestonden van Flora onder haar pergola. Norbert HOSTYN, conservator van het stedelijke Museum voor Schone Kunsten, wist zich te herinneren ooit eens een foto te hebben gezien van Flora liggend in de parkvijver - daarover verder meer - maar kon zich niet meer herinneren waar...

Navraag bij de heer Omer VILAIN leverde aanvankelijk ook niets op. Zoals we verder zullen zien was Flora slechts een kortstondig leven beschoren in ons stadspark. Omwille van die reden was de heer Omer VILAIN de mening toegedaan dat er geen prentkaarten bestonden van Flora en de zeemeermin onder de pergola, totdat hij ging grasduinen in een tweedehandsbeurs in Antwerpen en er een prachtige prent vond van Flora in het Leopoldpark. Een onverwachte vondst die aanleiding af tot het wijden van een artikel aan Flora in zijn wekelijkse kroniek: "*Omer Vilain over de tijd van toen*" in *De Zeewacht* van 18 oktober 1996.

Als wij het ensemble dat opgesteld stond in de grote feestzaal tijdens de Oostendse kustfloralien vergelijken met het ensemble uit het stad-

spark dan stellen wij vast dat Flora uiteraard dezelfde is, maar dat wij niet te maken hebben met dezelfde zeemeermin.

De zeemeermin in het stadspark draagt voor- eerst een ander kapsel. Alhoewel de afdruk in de krant niet haarscherp is, zien wij dat het haar van die meermin neerhangt en op de schouders valt, terwijl de meermin van de Oostendse kust- floralien getooid is met een kapsel waarbij het haar duidelijk naar achter is opgestoken.

De staartvin van de zeemeermin in het stads- park krult zich en ligt juist onder en vóór het onderste waterbekken. Voortgaande op de hou- ding van het bovenlijf van de zeemeermin in de grote feestzaal van het Royal Palace Hotel kan de staartvin onmogelijk in dezelfde houding liggen als deze van de meermin in het park.

Als wij de prent van Flora in het Leopoldpark vergelijken met de foto van de maquette dan zien wij dat beide zeemeerminnen een quasi identieke houding aannemen.

In het Royal Palace Hotel hebben wij dus wel degelijk te maken met een andere zeemeermin dan deze voorzien op de maquette en aange- bracht in het park. Waarom het ensemble in het Royal Palace Hotel niet werd uitgevoerd zoals op de maquette, terwijl dat later wel het geval was in het stadspark, daar heb ik het raden naar. Was het technisch of financieel niet realiseer- baar? Misschien was de zeemeermin op het ogenblik van de kustfloralien niet af en diende er te worden gezorgd naar een andere oplos- sing.

Mogelijks zou de meermin in het Royal Palace Hotel van de hand zijn van OLLIVIER. Dat zou een plausibele verklaring kunnen zijn voor de berichtgeving in *De Duinengalm* waar te lezen stond dat Daniël DEVRIENDT werd bijgestaan door zijn vriend OLLIVIER.

Wie de zeemeermin maakte voor het stadspark heb ik niet kunnen achterhalen.

De prent van Flora in het Leopoldpark leert ons ook dat het smeedijzeren hekken van MAHIEU pas in een latere periode werd aangebracht.

Inhuldigingsplechtigheid

Toen de werken voltooid waren moest men overgaan tot de officiële inhuldiging van de praalfontein. Aanvankelijk zouden er allerlei festiviteiten worden georganiseerd. Kort daarop

was er geen sprake meer van diverse feesten maar van een kinderzangfeest. Uiteindelijk ging de inhuldigingsplechtigheid gepaard met het jaarlijks schoolfeest van de leerlingen van de Albert-, Astrid- en Marie-Louiseschool, dat voor deze gelegenheid "Eerbied voor de beplanting" als thema droeg.

De inhuldigingsplechtigheid en het schoolfeest zouden doorgaan op zaterdag 9 juli 1938 om 20.30 uur. Bij slecht weer zou het worden ver- plaatst naar dinsdag 12 juli.

Op zaterdag 9 juli was het een hondenweer. De hele dag door waren er regenbuien en windstoten. Pas tegen de avond klaarde het weer op en luwde de wind. Heel wat mensen met kinderen waren toch afgezakt naar het stadspark in de hoop dat het feest zou doorgaan. Nochtans had de radiopost N.I.R. aangekondigd dat het feest was afgelast en aan het venster van het inlichtingenbureau en aan de parkkiosk hingen berichten dat alles was afgelast en verdaagd naar dinsdag 12 juli a.s.

Omwille van het aanhoudende slechte weer kon ook op dinsdag 12 juli de plechtigheid niet doorgaan.

Uiteindelijk zou het feest doorgaan op zaterdag 16 juli, eveneens om 20.30 uur en bij slecht weer zou het dinsdag 19 juli worden.

Derde keer, goede keer. Voor de plechtigheid en het schoolfeest was er een talrijke opkomst. De toeschouwers verdrongen zich in de paden en op de grasperken, die het erg te verduren kregen. Onder de aanwezigen bevonden zich onder andere de Burgemeester Eduard MOREAUX en Schepen Adolf VAN GLABBEKE.

Nabij de parkbron had men ter gelegenheid van deze plechtigheid een podium opgetrokken waarop het spektakel zou worden opgevoerd.

Het schoolfeest stond onder leiding van de heer Karel SAVONIE, directeur van de Albert- school, bijgestaan door de heren J. SERVAES en L. DE COCK en mevrouwen Ph. VREEL en S. VERSYP.

Het feest opende met een bloemenrevue aange- past en bijgewerkt door de heer Karel SAVO- NE. Het werd opgevoerd door de leerlingen. Om de kinderstemmetjes beter tot hun recht te laten komen maakte men gebruik van luidspre- kers. Het radiohuis VAN SLEMBROUCK in de Christinastraat 55 verleende hiervoor haar medewerking.

Flora.

Veel Oostendenaars en ook wel vreemdelingen hebben maar niet kunnen begripen hoe een feest, door en op de eerste plaats voor onze schooljeugd opgericht, kon opgevat worden gelijk het geval geweest is met het bloemenfeest van 16 Juli l.l.

Immers opvoeding tot eerbaarheid en zedigheid maakt toch wel een belangrijk deel uit van de opvoeding der kinderen. Welnu een feest dat culmineert in de apotheose, in licht en bloemen, van een naakt beeld, 't weze dan ook de godin Flora, kan daartoe weinig bijdragen.

Onder de toeschouwers waren de meeningen dan ook zeer verdeeld en velen hebben we hun verbazing en zelfs hun verontwaardiging hooren uitdrukken dat ze met hun kinderen tot zulk een feest waren uitgenoodigd.

Men mag dan nog op gebied van naaktvertoon zoo laks geworden zijn, er zijn dan toch nog een massa ouders, zelfs onder de niet geloovenden, die meenen dat op een plaats als het Leopoldpark, waar zooveel kinderen dagelijks doorgaan, waar er ook zooveel dagelijks komen spelen en stoeien, een beeld als dat, welk zich nu verheft, in de Pergola, onder aan de trinkhall, volstrekt misplaatst is.

Wie voor de aangeklaagde oprichting verantwoordelijk dient gesteld weten we niet; we raden diegenen die zich een gedachte willen vormen over de opportuniteit er van aan, een enkwest in te stellen, bij de gewone bezoekers van ons Leopoldpark en we zijn er van overtuigd dat ze weldra geen twijfel daarentrent meer zullen hebben.

Hoe dikwijls hebben we, de laatste dagen, als we voor of achter 't beeld doorgingen uitroepen als de volgende gehoord :

« Dat gaat nu waarlijk te ver! »

« Kunnen ze dan geen beter beeld vinden om op die plaats op te richten dan die naakte vrouw! »

« Het park is toch voor alleman bestemd ook voor de eerbare lieden! »

« Het is schandalig zulk beeld hier te plaatsen en het dan 's avonds nog te

verlichten! »

« We zullen met onze kinderen naar een andere plaats moeten gaan! Hier brengen we ze niet meer! »

En zoo zouden we bladzijden met aanklachten kunnen vullen. Ik verzwijg er vele die in meer krachtige bewoordingen werden uitgedrukt.

We overdrijven niet dat, op 10 personen er minstens 5, met deze aanklachten akkoord gaan.

Een ander criterium is wel het volgende :

Genoemd beeld geeft, bij een zekere groep van menschen, aanleiding tot dubbelzinnige woorden en zinspelingen, welke vanzelfsprekend hier niet kunnen vermeld worden. De herhaling van deze uitlatingen is reeds een voldoende argument tegen de gewraakte naaktheid.

Een openbaar park mag geen gelegenheid zijn tot praatjes die fatsoenlijke lieden kunnen kwetsen en de openbare besturen moeten alles vermijden wat daartoe aanleiding kan geven.

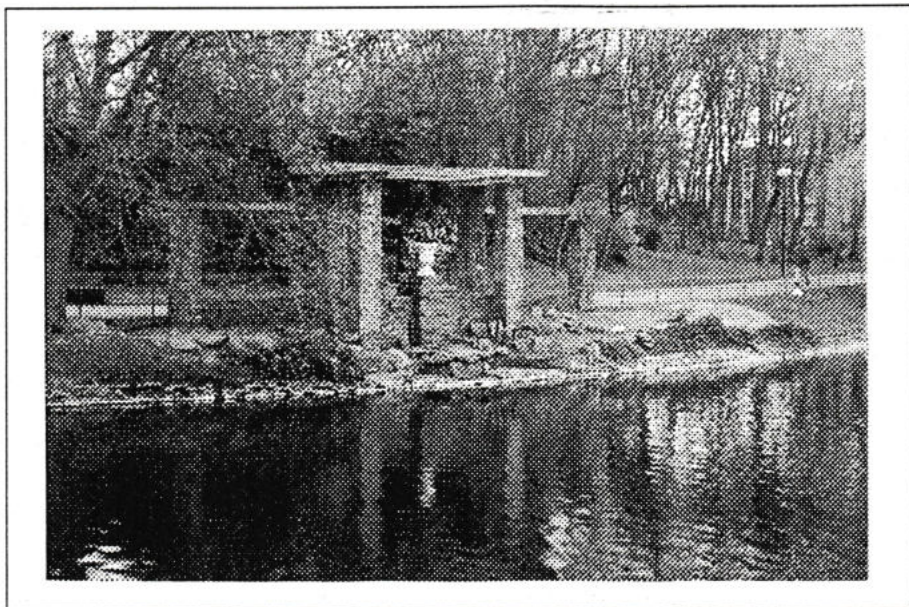
Men moet geen kwezelaar zijn om dit te begrijpen en te aanvaarden.

We zijn er van overtuigd dat een zekere groep personen ons zullen beschuldigen van overdrijving evenals ze de protesten van veel Oostendenaars en vreemdelingen tegen het verregaande en toegelaten naaktvertoon op het strand overdreven vinden. Maar het strand kan men vermijden en het seizoen duurt maar een paar maanden. Het Leopoldpark echter is zoo centraal in onze stad gelegen en is voor onze gansche bevolking, het gansche jaar door bestemd. Bijgevolg de klachten over deze blijvende schennis der openbare eerbaarheid hebben des te meer reden van bestaan, en een stadsbestuur welk zijn plicht beseft zal niet langer dulden dat vele fatsoenlijke lieden ons park vluchten en vermijden.

De eisch van de eerlijke lieden is dan ook :

**FLORA UIT HET LEOPOLDPARK,
OPDAT IEDEREEN ER ONBEKOM-
MERS RUST EN VERZET KUNNE
VINDEN.**
Loods.

(21)

Een kleedje aan !

EEN KLEEDJE AAN !

Ik had er eerst in 't geheel geen aandacht aan geschonken, doch toen ik het bemerkte stond ik er verstomd van.

Zoo vaak kwam ik voorbij dien winkel en ik was zoo wat gewoon er allerlei figuren te zien staan, groote en kleine, die we graag naar ergens een kleerwinkel zouden willen sturen om de maat te nemen voor wat kleertjes. En nu hadden die allemaal een net kleedje aan.

Is het niet om erover verwonderd te staan ?

Al die naaktfiguurtjes in een winkel, die door zijn uitstalling zoowat naam heeft, met een kleedje aan! Wie zou het durven droomen. En nochtans was het werkelijkheid! Natuurlijk dat ik er iets achter vermoedde en als een waardig journalist er op uit trok om inlichtingen.

Dergelijk mysterie moest worden opgehelderd!

EEN WAARDIGE DAAD !

En het mysterie werd ontsluitend doch mijn bewondering ging niet naar den persoon dien ik eerst dacht te moeten bewonderen.

Want eerst dacht ik dat de handelaar misschien gewetenswroeging had gekregen en zoo min of meer zijn schade had ingehaald. Ofwel dat hij ergens op een persoon was gevallen die hem eens flink zijn zaligheid had gezegd en hem aan het verstand had gebracht dat dergelijke uitstallingen door de menschen niet gewenscht zijn en zeker niet door hen wier kinderen er langs moeten om naar school te gaan. Misschien, dacht ik, heeft hij wel een retraite meegemaakt en is dit een der eerste vruchten.

Doch er was niets van dit alles. Zoo-schoon en zoo edel zat de zaak niet in mekaar : er was alleen een doodnuchter bevel van den heer Procureur aan den vrederechter om direct in alle winkels de naakte beelden te doen aankleeden. Meteen werd een werk van barmhartigheid deze dagen druk beoefend.

Heer procureur, alle weldenkende menschen zijn het met u eens en feliciteeren u. Meer nog, ze danken u uit naam van de vele kinderen die dagelijks door het gebrek aan geweten van dergelijke handelaars in hun heiligste en verhevenste gevoelens worden geschokt en aangevallen. Ze danken u gemeend en verwachten van u nog dergelijke daden.

EN ONS BESTUUR!

En dan moest ik even nadenken op de vele andere naakte beelden die den geheelen zomer door onze straten ont-sieren en door onze waakzame overheid en flinke politie, alle politiereglementen en zedelijkheidsvoorschriften ten spijt,

geduld worden en aangewakkerd in hun volksdoodende werking. Een daad als deze van den heer Procureur zou bij veel menschen de achting voor ons bestuur, die zeker bij alle weldenkende menschen niet bijster groot meer is, doen aangroeien. En een dergelijke daad verwachten we in de toekomst van onze bestuurders. Dit zal het goede deel van de bevolking hun wel in tijds wijsmaken.

JUFFROUW FLORA -

Doch dan mijmerde ik verder en moest tot mijn ontzetting tot aardige bevindingen komen.

Er bestaat in Oostende een plaats die door alle Oostendsche ouders gekozen wordt als ideaal ontspanningsoord voor hun kroost, we bedoelen het Leopoldspark. Dit park is een ware levensbehoefte geworden sedert veel ouders het niet met hun geweten meer kunnen overeenbrengen hun kinderen te brengen naar het strand, dat nochtans voor iedereen is en voornamelijk voor de jeugd, doch door de laksheid van ons stadsbestuur tot een oord van verderf geworden is voor de kinderen.

Zoo komt het dat de weldenkende ouders het strand ontvluchten en redding zoeken in het Park. En wat doet ons stadsbestuur om dit aan te moedigen en het Park waardig te maken de Oostendsche jeugd te ontvangen? Het plaatst er eenvoudig een naakt vrouwenbeeld in, gansch in witte stof, en belicht dit dan nog overvloedig 's avonds.

Waar moeten de ouders nu heen met hun kinderen, want bij allen staat het vast : met Flora in het Park is dit geen speelterrein meer voor kinderen! En ik denk wel dat ze het bij het rechte eind hebben.

En dan stellen we eenvoudig de vraag: « Geachte heer Procureur, behoort Flora niet in de eerste plaats tot de beeldjes door u bedoeld in uw bevel. Daar is er geen uitstalling, dit is waar, doch er is meer dan een uitstalling, er is de openbare plaats, vooral bedoeld voor kinderen. Als de beeldjes niet naakt mogen staan in de uitstallingen omdat iedereen — ook de kinderen — er voorbij moeten, waarom mag Flora dan staan in het Park, waar vooral kinderen komen? »

We hopen ook dat allen die het wel meenen met de zedelijkheid van ons volk en met de degelijke opvoeding van onze jeugd aan het stadsbestuur zullen diets maken dat Flora in het park niet gewenscht is!

Vooral niet door de ouders, die in eerste instantie recht hebben op het park.

Loods.

Daarna volgde een toespraak door de heer Karel SAVONIE over planten en bloemen. Zijn rede handelde over het belang van planten en bloemen in ons dagelijks leven.

Het feest vervolgde verder met een (toneel)spel, getiteld "Witje en zwartje", over vlinders en bloemen, gerealiseerd door de heren Karel SAVONIE en A. MOUQUE en opgevoerd door de leerlingen.

Uiteindelijk volgde dan de officiële inhuldiging van Flora die tot dan toe afgedekt was met een zeil. Mevrouw E. STEYNS, kunstzangeres trad op in de rol van de bloemenfee, begeleid door de heer A. MOUQUE aan het klavier.

Het schoolfeest en de inhuldiging werden afgesloten met toespraken van de directeur van de Albertschool en de heer Louis VAN WYNSBERGHE, die hulde bracht aan de medewerkers van het feest en in het bijzonder aan de heren Eugène VERHULST en Daniël DEVRIENDT, schepper van Flora.

Het bloemenfeest met uitzondering van de inhuldiging van Flora werd nog een tweede keer opgevoerd in de Leopoldschool, Ieperstraat 35, op zondag 17 juli 1938, om 15.00 uur.

Kritiek

Flora stond opgesteld met haar gezicht kijkend naar de waterval en de vijver. Zo konden de wandelaars haar voortdurend aanschouwen als ze rond de vijver wandelden.

De liberale krant *L'Echo d'Ostende* schreef honend dat bepaald katholieke raadsleden verkozen dat zij met haar rug naar het wandelpad stond opgesteld, uit vrees dat hun eerbaarheid en deze van de parkbezoekers zou worden gekwetst.

Hoe dan ook de aanwezigheid van een bloot vrouwenbeeld in het stadspark werd niet door iedereen in dank genomen en zorgde bij menig Oostendenaar voor grote verontwaardiging.

Van kroniekschrijver Loods verscheen dan ook in *De Duinengalm* een artikel getiteld: "Flora", waarin hij de aanwezigheid van dat beeld aanklaagt. Zoiets tentoonstellen was een schennis van de openbare eerbaarheid.

Het bleef niet bij dat ene kroniekje. Het bevel van de Procureur des Konings waarbij de

Vrederechter opdracht had gegeven om onmiddellijk alle naakte etalagepoppen te laten aankleeden, was voor Loods - hieronder moeten de katholieke pers verstaan - de ideale gelegenheid om het naakte godinnenbeeld opnieuw op de korrel te nemen. In *De Duinengalm* van 23 september 1938 verschijnt van zijn hand een nieuwe kroniek met als titel "Een kleedje aan.":

Dat de kritiek op Flora - de oorzaak was dat het park een oord des verderf voor de kinderen was geworden - niet lichtvoetig moest worden opgevat, bleek nogmaals duidelijk uit het artikel: "Flora ... heeft het koud", dat verscheen op de eerste bladzijde van *De Duinengalm* op 9 december 1938. In het artikel stond te lezen dat Flora omhuld werd met bussels stro en afgezet met planken.

Voor zij die het beeldje verwensten moet dat zeer belangrijk nieuws geweest zijn. Belangrijk genoeg om het midden bovenaan op de eerste bladzijde in een vet omkaderde rand te publiceren. Het artikel kon onmogelijk aan het oog van de lezer ontsnappen.

Werd die bescherming aangebracht uit vrees voor eventuele vorstschade, of als bescherming egen mogelijke slibbesmeuring naar aanleiding van de baggerwerken in de parkvijver, of had men dat gedaan omwille van de felle kritiek die het beeldje te verduren had gekregen?

Dat laatste kwam zeker niet in aanmerking, want tijdens de ontslibbingswerken werd de toegang tot het park verboden voor wandelaars omwille van ontploffingsgevaar (23). Uiteraard wist ook de katholieke pers dat men dat niet had gedaan omwille van de kritiek. Maar dat Flora tijdelijk ingepakt zat tussen stro en planken was voor de behoeders van onze goede zeden al een hele opluchting. Hoe dan ook zij zagen uiteraard de bloemengodin liever verdwijnen:

"In elk geval is het een goed gedacht geweest en men mag ze zoo gerust laten.

Of liever, nu men ze zoo goed ingepakt heeft, zou men haar best wegvoeren naar warmer streken." (24).

Nu Flora ingepakt zat luwde de storm over haar aanwezigheid in het park. Maar niet voor lang.

Het was vooral *De Duinengalm* die scherp van leer trok tegen de aanwezigheid van Flora in het stadspark. De andere lokale katholieke krant *De*

Zeewacht had blijkbaar veel minder last van de aanwezigheid van Flora in het stadspark. Slechts terloops kwam zij ter sprake in een artikeltje waarin *De Zeewacht* enkele misvattingen rechtzette in verband met de ontwerper en uitvoerder van het bloemenuurwerk, en de recente verfraaiing van het bloemenuurwerk met rotspartijen, dit naar aanleiding van een polemiek daaromtrent in de Gentse socialistische pers (25). In dat artikeltje distantieerde *De Zeewacht* zich voor het eerst van Flora:

“Wij (= *De Zeewacht*) houden eraan de blote Flora van onze rugge te duwen en z’over te laten aan kameraad Zuul (= socialisten)”. (26)

(wordt vervolgd)

VOETNOTEN

(17) Er is sprake van een praalfontein omwille van de combinatie van een beeldengroep met bevallige watervalletjes.

(18) *De Zeewacht*, jg. 44, 05.03.1938, nr. 15, pag 6.

(19) *De Duinengalm*, jg. 63, 26.03.1938, nr. 12, pag 2.

(20) De prijsofferte van de nv Tuinbouw Flora dateert van 21.03.1938 en op 01.04.1938 meldt de krant *De Duinengalm* dat de pilasters reeds met elkaar kunnen worden verbonden met de betonnen verbindingselementen.

(21) *De Duinengalm*, jg. 63, 12.08.1938, nr. 32, pag 3.

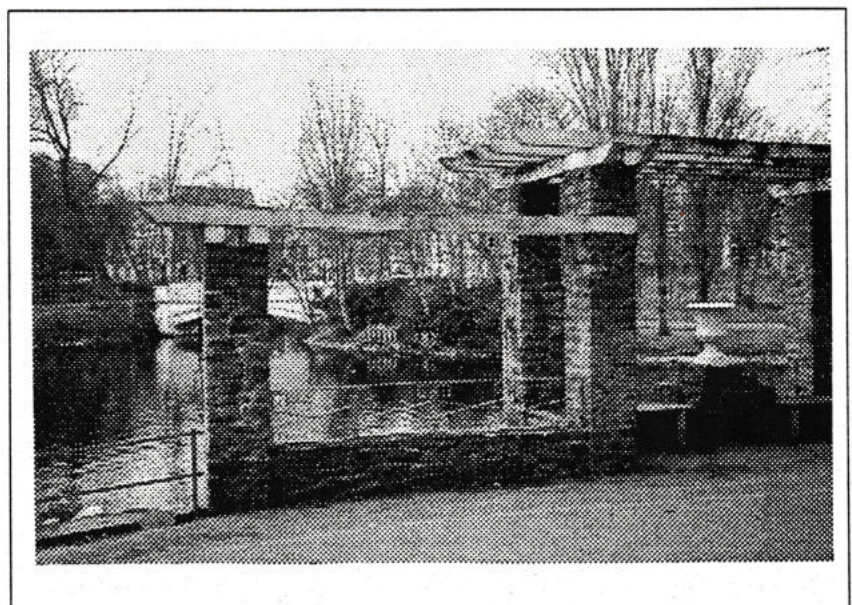
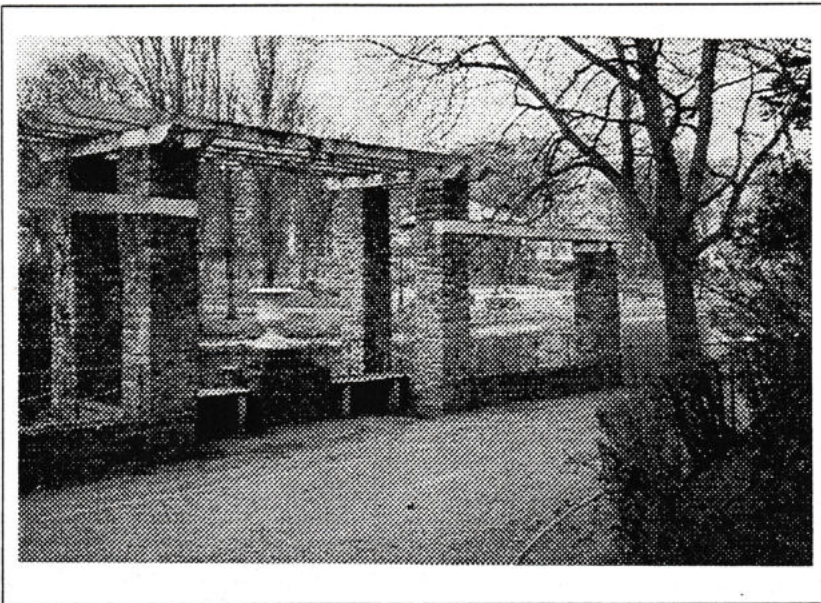
(22) *De Duinengalm*, jg. 63, 23.09.1938, nr. 38, pag. 3.

(23) Tijdens de ontslibbingswerken werd tal van oorlogsmateriaal, zowel wapens als munitie gevonden.

(24) *De Duinengalm*, jg. 63, 09.12.1938, nr. 49, pag. 1.

(25) Die misvatting berustte op een naamverwisseling. Waarom de Gentse socialistische pers daarrond een polemiek schepte is mij een raadsel.

(26) *De Zeewacht*, jg. 44, 01.10.1938, nr. 40, pag. 5.

Unaaited Steets, here we come (1)

The Far, far West... ongelooflijk divers

Claire Terryn

San Francisco ontstond rond 1847 en is gespreid over verschillende heuvels die gelegen zijn op het einde van een schiereiland. De Amerikanen geven aan deze stad van 742.000 inwoners de bijnaam 'everybody's favorite city', waar alles meer op mensenmaat is in vergelijking met *Los Angeles*.

's Morgens, bij het aankomen aan de rand van de stad leken alle wolkenkrabbers roze-grijs. Een heel lichte waas hing er rond, die niet veranderde toen we dichterbij kwamen: feeëriek ... Zo iets moet je beleven: modern, vol contrasten, auto's die schijnen vooruit te glijden zonder de Europese overhaasting, met een minimum aan lawaai en een nog schijnbaar onmerkbare pollutie ... Mensen schijnen hier nog mensen te zijn. Ze leven, en dat in een stad die zó uit een film van *Batman* lijkt te komen!

In het monumentale centrum van de stad (*Civic Center*) zijn de wolkenkrabbers veelkleurig. Sommigen zijn tamelijk recent gebouwd. Omdat *Financial District* dicht bij de haven ligt, kende het een grotere bloei dan het stadscentrum. Verschillende hoge gebouwen van vroegere datum, in relatief enge straten neergesloopt, schijnen kantwerk te zijn. Hun eclecticisme verschilt totaal van het onze. Hun zin voor overdaad stoort nooit en is niet in tegenspraak met vorm en kleur. Wolkenkrabbers, in neogotische en neorenaissancestijl hebben monumentale ingangen. Het contrast tussen een moderne vormgeving en een postromantische afwerking is subliem. Hun technologische kennis, in een streek waar aardbevingen frequent zijn, verbluft gewoon.

Rond *Union Square* zijn er bekende grote winkels en Franse haute couturezaken. Van etalagekunst hebben ze geen verstand: daarvoor moeten ze naar België komen. Dat was niet alleen merkbaar in *San Francisco*.

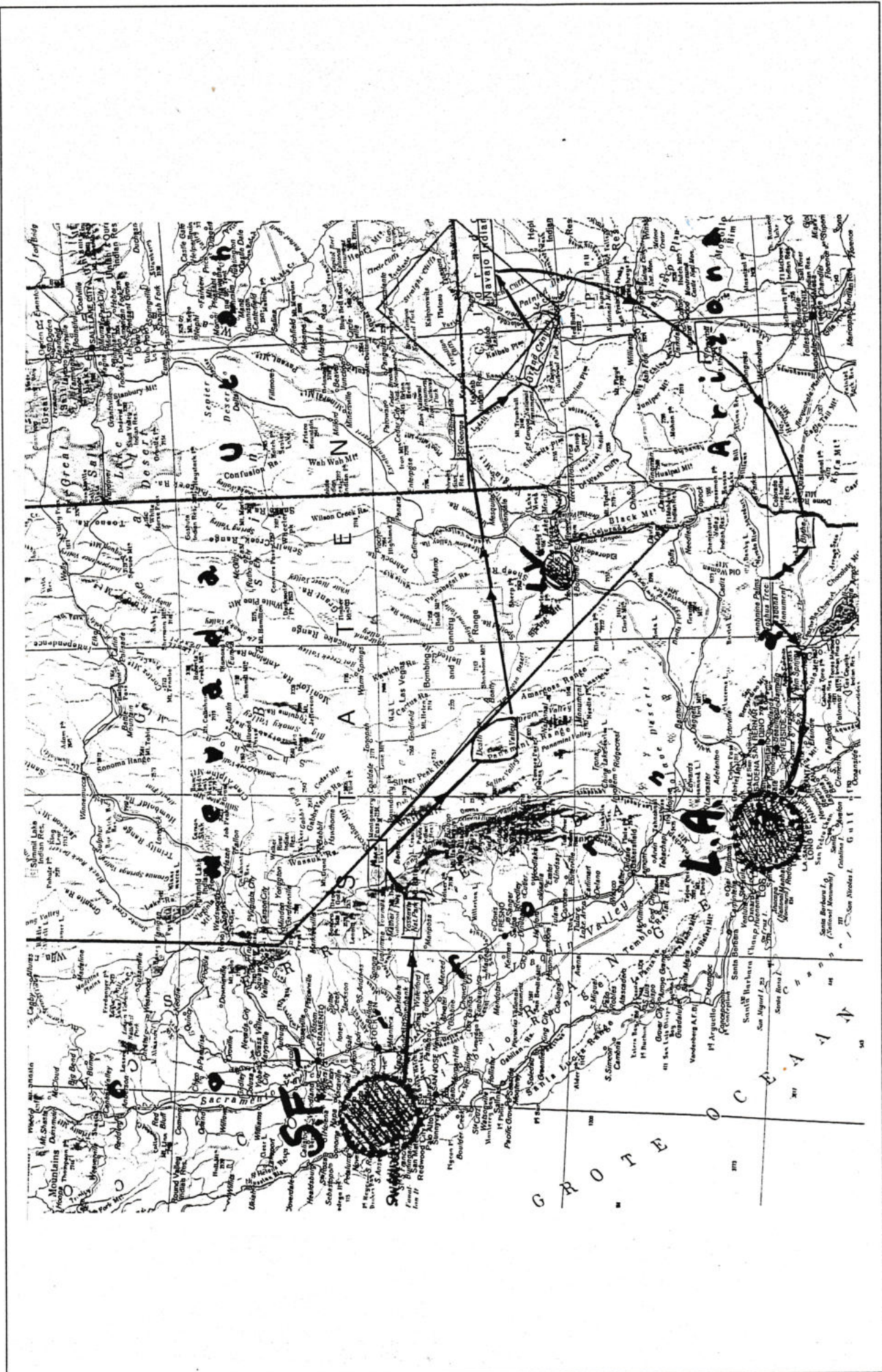
Door de wijk *Nob Hill*, de beroemdste heuvel van *San Francisco*, loopt een *cable car* (schat-tig) en dat langs heel statige herenhuizen. Het zijn rijhuizen die gebouwd zijn langs zeer steile

straten. Wat tegenvalt is de *Grace Cathedral*: het is het enige lelijke gebouw dat we zagen, gebouw in pseudo-neogotische stijl. Verwaterde neogotische elementen zijn gepakt op een volledig in beton opgetrokken gebouw. Langs binnen schijnt de laatgotische skeletbouw autonoom. Het betonnen dak is er meters hoog bovenuit gebouwd. De schrik voor aardbevingen is voelbaar. Het is er gemoedelijk en een aantal details zijn bekoorlijk, onder andere een prachtig sfeervol glasraam in een zijkapel. Aan de muren hangen op de ruwe beton een aantal Vlaamse wandtapijten van groot formaat. Eén ervan is volledig doorweven met gouddraad. In het schip, op mensenhogte en in een sobere vormgeving, bevinden zich typische Amerikaanse muurschilderingen. Het zijn heiligenverhalen met ertussen afbeeldingen uit hun relatief jonge geschiedenis (koddig-naïef). De personages zijn geschilderd in felle kleuren, soms op een gouden achtergrond. Het mag geen grootkunst genoemd worden, niettegenstaande het geheel aangenaam overkomt. In deze niet zó grote kerk, zijn 5 orgels ingeplant. Het gedragspatroon van de Amerikanen in dit bedehuis is gemoedelijk en theateraal naïef.

Nog steeds in *Nob Hill*, rond de kerk, die op het hoogste punt van de heuvel staat, staan auto's dwars geparkeerd in die razend steile straten. Wij zouden het niet durven ... Zij doen het! Prachtige hotels en openbare gebouwen bevinden zich in de buurt en zijn over het algemeen gebouwd in een luxueus Amerikaans-Victoriaanse stijl. Heel veel onberispelijk gepoetst koper en smeedijzer getuigen van een groot vakmanschap. Ook veel donker houten gebeeldhouwde interieurs doen romantisch aan.

Hier en daar zijn cassettenplafonds van verguld stukwerk merkbaar. Er waren zelfs pseudo-Vlaamse luchters te zien!

China Town viel tegen. Kenmerkend was de overwegend verwaterde Chinese laagbouw met kleine rommelige winkels op toeristen toege-

spitst. Het enige authentieke deel was *Stockton Street*. Het is een straat die verschillende districten doorkruist en verandert van geest en uitzicht volgens de etnische bevolking die er woont. In het Chinese deel functioneert ze als voedselbevoorradingsstraat. Vreemd!

Het museum '*The California Palace of the Legion of Honor*' is gelegen bij de Stille Oceaan. Een zielloos gebouw, geïnspireerd op het Parijse *Hôtel de Salme*, wordt beschouwd als een van de mooiste musea van *San Francisco*. Merkwaardig genoeg zijn het vooral de portretten die opvallen: magistrale uitvoeringen van o.a. Camille Claudel, David, Manet, Renoir, Rembrandt, Rubens en Jordaens. Ook het geraffineerd middeleeuwse houtsnijwerk trekt de aandacht. De werken van Boucher zijn een openbaring. Modernen zoals Gris en Braque zijn eveneens van een hoogstaande kwaliteit. Ook de collectie antieke meubelen is vermaard. De verzameling Rodinbeelden is de grootste buiten Frankrijk.

Tenslotte is het goed *San Francisco* te verlaten langs de *Golden Gatebrug*: waarschijnlijk de bekendste hangbrug ter wereld (1937). De subtiele art-deco stijl, evenals de bruin-rode kleur verhogen nog de weidte van het geheel.

De weg door het *Yosemite National Parc* was gesloten, dus waren we verplicht de *Sierra Nevada* noordwaarts in te trekken en er o.a. de *Sonora-Pass* (± 3300 m) en de *Devils's Gate-Pass* te trotseren. We ontmoetten er de eeuwige sneeuw, met ervoor en erachter oneindig uitgestrekte wouden. Die wouden houden vrij plotse-ling op en we doken in een desolate vlakte. Voor ons ligt een van de oudste meren van Amerika *Mono lake* diepblauw te schitteren langs de *Sierra Nevada*. Het contrast verrast.

De weg loopt nu naar het zuiden door de *Owens Valley*. Het gebied errond behoort tot het areaal van de nationale parken. Er bevinden zich een oneindig aantal meertjes in. Het gebied is o.a. gekend en geprezen door vissers die hier graag hun weekends komen doorbrengen.

Hier en daar zijn er spooksteden uit de tijd van de *Gold Rush*. Lone Pine, het laatste grote dorp vóór het afslaan naar *Death Valley*, is bekend als één van de belangrijkste annexatiegebieden van *Hollywood*. Het is immers in de woestijn en in de bergen errond dat de grootste klassiekers

van de westergeschiedenis en avonturenfilms werden gedraaid.

Death Valley, gelegen in de *Mojave Desert*, is een van de diepste bekkens van het westelijk halfmond. Het nationale park, met dezelfde naam is subliem in zijn verschrikking. Tussen de steile flanken van de vallei schroeit de zon. 40 à 50 °C in de schaduw zijn dagelijkse temperaturen in de zomer. De luchtvochtigheid is er bijna nihil. Zoutbergen en zoutzeeën, canyons en zandduinen, kraters en geologische fenomenen (van meestal magmatische oorsprong) wisselen elkaar af. Er waren ooit o.a. borax-, zilver-, goud- en loodmijnen in dit areaal.

Thimbisha Shoshonen leefden er gedurende eeuwen in harmonie met de natuur: in de winter in de vallei, en in de zomer in het gebergte. Het is zo dat de temperatuur bij iedere 300 m klimmen afkoelt met ongeveer 3 °C. Het hooggebergte bevindt zich in het westen en is begroeid met coniferen. De rest is voor een groot deel kaal en onherbergzaam. Tegenwoordig leven mensen in de vallei in de buurt van waterputten die ze als toeristische oasen uitbaten. *Stove Pipe Wells Village* en *Furnace Creek Ranch* hebben dan ook een zwembad gevuld met verwarmd mineraal water, zelfs in de zomer, zo niet zou de thermische schok te groot zijn. Het zijn aangename plaatsen om het heetste van de dag door te brengen.

Zabriski Point is één van de meest fascinerende plaatsen qua geologie. De rotsheuvels er omheen, getekend door de vele stormen, vormen een uniek landschap in een prachtig palet van warme kleuren, gaande van groen over roze naar het oranje.

Dante's View (op ± 1700 m hoogte): een adembenemend zicht vanop de top van een bergkam, die zich strekt over een groot deel van de vallei. In het midden van de vallei bevindt zich '*bad water*', het laagste punt van Amerika (- 86 m). De meanders van de uitgedroogde rivier in de uiterst desolate zoutvlakte zijn oogverblindend. 's Avonds baadt de vallei in een blauwe waas die de zon omfloerst ... Eeuwig en dantesk.

We rijden de Staat *Nevada* in na een urenlange rit op een regelrechte weg te hebben gevolgd. In de hete steppe duikt een tamelijk groene val-

lei op. Daarin ligt *Pahrump* waar de goksfeer reeds voelbaar is. In de volgende vallei ligt *Las Vegas* waar een kunstmatige en smaakloze perverse sfeer heerst.

De geest verandert in *St.-George*, dat gelegen is in de staat *Utah*. Het is een uiterst verzorgd groot dorp waar hoofdzakelijk Mormonen wonen. De sfeer is er strak en net.

Zion National Park is in de eerste plaats een vrij smalle canyon van amper 11 km lang. De rotsen gevormd uit zandsteen zijn indrukwekkend hoog. De kleuren zijn wondermooi: beige, roze en heel veel orange en rood. Zelfs de asfalt van de wegen is rood gekleurd om de harmonie van het landschap niet te verstoren. Het is aange-naam wandelen langs de koele *Virgin River*. Dikwijls sijpelt het water uit de rotsen: zó vormden er zich hangende tuinen. Diepgroene planten vallen er als watervalletjes uit de spleten van rode rotspartijen.

We verlaten *Utah* en rijden *Arizona* binnen. Alles is er tamelijk woest en dor en het is een frisse noot wanneer onverwacht het *Kaibab National Forest* opduikt. Het is een oneindig woud dat rond de *Grand Canyon* cirkelt. De vegetatie verandert naarmate men zich van de *North Rim* naar de *South Rim* begeeft. Wat in het noorden van de *Grand Canyon* (± 2500 m) opvalt zijn de buitengewoon hoge coniferen, de mossen aan de voet van de bomen en de wilde bloemen. Men waant zich in Canada. Het is er ook koeler en het is voor een stuk een herademing.

Even onverwacht, na uren rijden door het oude, duikt weer een hoger gelegen hoogvlakte op. Het is er uitermate woest, droog en heet. De rechtlijnige weg schijnt oneindig lang in dit onherbergzaam landschap. Bijna op het einde van die vlakte ligt *Marble Canyon Lodge*, tegen de *Vermillion Cliffs* en herinnert weer aan de bewoonde wereld.

Marble Canyon Lodge is een laagbouw in natuursteen en van ruwe boomstammen en is een soort bevoorradingsoord, motel en restaurant. Hier is nogmaals het verre westen voelbaar: een droge en hete wind die je huid streelt en heel veel kalmte. Het zijn bijna allemaal *Navajo* Indianen die er werken. Het reservaat waarin ze wonen begint enkele km verder, na het oversteken van de *Navajo*-brug. Die brug

bestaat uit twee delen: de smalle brug gebouwd in 1929 die nu een voetgangersbrug is geworden, en de nieuwe *Navajo*-brug die in 1995 is voltooid en als voertuigbrug dient.

Indrukwekkend: *Marble Canyon* overspannen door die prachtige metalen bouwwerken die het oeuvre van Eiffel oproepen. Eronder stroomt de *Colorado River* dreigend in al zijn majesteit. De stroom heeft nu een felgroene kleur die complementair afsteekt tegen de rode omgeving. Het debiet oogt nog indrukwekkend, niettegenstaande de stuwdam in *Page* (1960) die nu de stroming controleert. Vroeger was het water rood door het meegesleurde slib en dit verklaart de naam *Colorado River* (= gekleurde rivier).

Tussen *Marble Canyon* en de oostelijke ingang van de *Grand Canyon* staan hier en daar langs de *highway* schamele woningen neergepoot in een onherbergzaam landschap. Soms zijn ze achthoekig. Dit zou de traditionele woningbouw van de *Navajo's* zijn. Het *Navajo*-reservaat is het meest uitgestrekte van alle reservaten. Het begint in het noordelijk deel van *Arizona* en strekt zich uit tot *Utah* en *New Mexico*. Het waren nomaden en jagers ... Nu zijn het 'thuiswonende ontwortelden'.

Geïsoleerd, in het midden van het *Navajo*-reservaat leven *Hopi* Indianen op *Mesas* (tafelheuvels) waar *pueblos* (dorpen) op gebouwd zijn. Ze zijn hoogstwaarschijnlijk de afstammelingen van de *Anasasi* Indianen. *Anasasi*-nederzettingen werden gevonden o.a. in de *Grand Canyon*. Ze leefden in de 11e eeuw in dit verbazend subliem landschap met adembenemende panorama's. Weids, onbeschrijflijk, indrukwekkend, enig!

Grand Canyon is een formatie bestaande voor het grootste deel uit sedimentaire gesteenten. Zijn vorming is al miljoenen jaren aan de gang door het uitdiepen van de canyon door de *Colorado River* en door het omhoogstoten van de reeds bestaande vlakte. Het redelijk droge klimaat, het soort gesteente (zandsteen en schiefer) hebben bijgedragen tot het omvormen van het oorspronkelijke landschap tot het huidige uitzicht van de canyon.

Zo'n natuurschoon moeten we laten bezinken.

(wordt vervolgd)

De badinstellingen (1)

Leen Coene

Historiek van de Baden

Wie baden zegt, denkt automatisch aan zee, zon en strand ... Dat is niet altijd zo geweest!

Baden in zee te Oostende wordt voor het eerst vermeld in de Middeleeuwen. Toen reeds bleek het reinigingsbad al erg ingeburgerd. In 1410 maakte de magistraat van Blankenberge bekend dat het verboden was op zon- en feestdagen "by Clippen van de Clocke" in zee te baden...

Reeds in 1625 is kuurbaden in zee op doktersvoorschrift naar Engels model te Oostende bekend.

Een Schot, Charles Grosett, kwam op het idee van een ontluikend meer comfortabel badleven in 1782. Hij kende reeds de twee verschillende uitbatingsvormen die op de Engelse kust succes hadden. Er was de keuze tussen het invoeren van een badwagendienst op het strand, bestemd voor het baden in open lucht, en het bouwen van een badhuis bij het strand waarin warme of koude baden zouden kunnen worden genomen.

Hij diende bij het Centraal Bestuur te Brussel een rekwest in om een badhuis op de zeedijk te mogen betrekken. En zo belandde zijn voorstel te Oostende, alwaar college van burgemeester en schepenen ten zeerste overtuigd waren van een gunstig onthaal door de Oostendse bevolking, temeer daar nu baden veilig zou worden en ook de vreemdelingen zou aantrekken. Maar een precieze lokatie was niet voorgesteld, en er waren juist zware onkosten gemaakt om de Oostendse zeedijk te verstevigen ... een buis voor zeewater doorheen de dijk mocht geen gevaar voor dijkbreuk opleveren... Het plan Grosett kreeg dus uiteindelijk geen kans ... afgekeurd door het Oostenrijkse Centrale Bestuur.

Badkoetsen verschenen voor het eerst langs de Noordzeekust in 1778 te Blankenberge, al snel gevolgd door Oostende. William Heskett was een Engelsman, naar hier gelokt tijdens de Amerikaanse Vrijheidsoorlog (1776 - 1783) omwille van de fantastische economische "boom" die Oostende als enige neutrale haven toen kende. Hij begon als hotelier en bracht als eerst: "une machine ambulante propre à prendre

les bains de mer...", de eerste rollende badcabine, en dit op het "klein strand" in 1783.

Van zijn badcabine wenste hij een baddienst te maken, en vroeg daarvoor toelating aan Jozef II. Zijn aanvraag werd goedgekeurd in 1784. En aldus ontstond in Oostende een eerste houten paviljoen voor verfrissingen, juist voor de Vuurtoren en voor de stadswallen.

Een romantische of aristocratisch aandoende naam zoals Plage of Lido was toen niet in de mode. Ons strandje droeg de veelzeggende naam Vuylpotshaven ... De strandzone was er geregeld bezaaid met wrakhout, vuil en resten allerlei ... er was nog geen bezwaar tegen milieuvervuiling!

Badgasten die geen gebruik van de cabines wensten te maken dienden op ruime afstand van de verpachte stranden te gaan baden. Dat had trouwens alles te maken met bescherming van de plaatselijke bevolking tegen al te lichtzinnige gewoontes van sommige baders...

Na de badkarren en op algemene vraag van de kuuroordgasten ontstonden er geleidelijkaan ook permanente badvoorzieningen. In 1797 werd onder 't Frans Bewind zelfs een eerste badreglement uitgevaardigd. Het zomerse badleven werd wel regelmatig door militaire activiteiten onderbroken. Reeds tijdens het Nederlandse Bewind kende de betekenis van Oostende als badstad een gestadige groei.

"Omdat het mooi weer was, werd er tegen het middaguur gebaad, toen ik op de zeedijk was. Mannen en vrouwen baden gemengd, de mannen in onderbroek, de vrouwen in badjas. Die badjas is een eenvoudig hemdje van een zeer lichte soort linnen, dat tot op de enkels afhangt, maar dat zich, eenmaal nat, sterk aan de huid hecht en dat door de branding vaak wordt opgelicht. Er was een jonge vrouw die op die wijze erg mooi was, te mooi wel misschien. Af en toe was ze net een van die antieke beelden met een tunica in kleine plooitjes. En zo, omkranst door de schuimende zee, was ze volstrekt mythologisch." Naar Victor Hugo in "België". 1837

In 1821 liet het stadsbestuur stenen zitbanken op de zeedijk plaatsen: naast versterkte wal

kreeg de dijk er dus een functie bij: ze werd wandelpromenade: Wandelen met zicht op zee, zien en gezien worden! ...

Het werd een komen en gaan van hoogwaardigheidsbekleders. Oostende kende nu een echt verblijfstoerisme, en begon met Spa te concurreren als "ville d'eau". Er kwamen Duitsers en Britten, die onze kust verkozen omwille van het fijne zand op breed strand, en het veilig baden! Ze hadden er zelfs een zware reis per diligence, of toen Britse mailboot voor over!

Na de start van de Belgische staat kwam het elitair toerisme pas goed op gang. De koninklijke familie koos Oostende als residentie in 1834. Leopold I kende als Engelsman het toerisme maar al te goed.

Onder voorzitterschap van Burgemeester Lansweert en met actieve medewerking van de Engelse consul Fauche werd in 1832 de "Société du Pavillon et des Bains de Mer d'Ostende" gevormd, die het eerste badhuis oprichtte en een badkarrendienst uitbaatte. Het gelijkvloers was bestemd als badvertrekken, boven waren er dames- en herensalons, een leeszaal, een spel- en biljartzaal. De stijl deed denken aan het "Royal Pavilion" te Brighton.

In 1841 bouwde Warrinier een tweede badhuispaviljoen. Beide gebouwen waren opgetrokken in hout, en werden door stormen van de zeedijk geblazen. Immers, de vesten waren militair gebied, en het toenmalige Ministerie van Oorlog schreef voor dat de constructies van hout moesten zijn, om bij dringend oorlogsgevaar snel te kunnen worden afgebroken.

Een derde badhuisproject bleef overeind tot de stadsontmanteling.

In 1838 wordt het reizen naar Oostende pas gemakkelijk door de spoorlijn vanuit het binnenland. Vanaf 1850 zijn er zelfs de "trains de plaisir", voorlopers van het ééndagstoerisme. Een daguitstap aan zee behoorde toen tot de mogelijkheden van de beter geschoolde arbeiders. De spoorwegen legden gedurende het zomerseizoen speciale treinen in naar de kust op zondag aan gereduceerde prijzen. Deze extra-treinen waren uitgerust met een bar- en dansrijtuig, hadden restaurant, alsook artiesten en muzikanten aan boord ... Vanaf 26 juli 1905 bood de wet op de verplichte zondagsrust die mogelijkheid aan iedereen.

In 1854 wordt de Société des Bains gesticht door Louis Vandenaabeele, in 1861 krijgen P. Fontaine, Eugène Serruys en Emile Janssens op 4 maart de exploitatie van de Baddienst. De nieuwe pachters herleidden de verscheidenheid

aan badkoetsen tot twee modellen, naast nog twee luxecabines. In 1860 nam men een eerste reddingsboot in dienst, het jaar daarop een tweede. Het stijgende aantal toeristen deed ook de lokale bevolking toenemen. Men vroeg ook het opgeven van Oostende als militaire vesting.

"De dag waarop ze (Koningin Louise-Marie) twee jaar getrouwd is, neemt ze haar eerste duik in zee. Dat gebeurt om acht uur in de morgen en er is al heel wat volk op de pier. 'Maar niemand zal het zien, want aan het rollende badhuisje is nog een tent bevestigd'. Mevrouw d'Hooghvorst en de heren Aerschot en Chasteler vergezellen haar. Ze wordt drie keer ondergedompeld en het hele bad duurt slechts twee minuten. Dat is voldoende voor het eerste contact en het doet haar echt goed". Naar Mia Kerckvoorde. "Louise van Orléans". 1988.

In 1862 wordt een nieuwe wandeldijk van meer dan 1000 meter ontworpen, ten westen. De wandelpromenade wordt het symbool van de badplaats die reeds midden de 19de eeuw een internationale reputatie kent, de gouden promenade. In 1865 viel de beslissing de stad te ontmantelen. Van 1862 tot 1877 wordt steeds gesproken over de oprichting van nieuwe gebouwen voor de Baddienst, tussen het Pavillon des Dunes en het Pavillon des Bains.

Oostende kreeg natuurlijk ook enorme uitstraling door haar meest trouwe "bezoeker", koning Leopold II. Geregeld verbleef de vorst te Oostende, en hij zette zich in om door zijn urbanisatieplannen Oostende tot een mondaine badplaats te doen openbloeien. Ze kreeg weldra de benaming: "Plage des Rois" en "Reine des Plages" mee. De vorst maakte terzelfder tijd de realisatie mogelijk van de Koninklijke Galerijen, het Koninklijk Theater, de Koninklijke Stallingen, het "Bois de Boulogne", de Wellingtonrenbaan ...

Vanaf 1880 krijgt Oostende een "kabinegeschiedenis"! Désiré Vandeveldde kreeg in Oostende een baan als schrijnwerker in dienst van de stad bij de badkarren en badcabines. Baders deden alles om te vermijden zelfs gezien te worden in badtenue. Men kledde zich om in de badkar, en deze werd daarna door paarden in het water getrokken, waar men dan voorzichtig uitstapte.

Reeds van voor 1900 merkte men hier en daar al een zeiltentje waarin gerei werd opgeborgen. Het waren de voorlopers van de latere strandcabines. Tussen 1900 en 1918 kwamen de strand-

cabines in ongeveer de huidige vorm op het strand. Het standenverschil was zeer groot, en slechts uiterst begoede families konden zich zo een cabine veroorloven. Het beeld van het strand tijdens de zomermaanden werd voornamelijk door hen bepaald.

De gewoontes wijzigden zich in de loop van de tijd, en zon en sportinfrastructuur werden belangrijk. De nieuwe badmode was reeds een eerste reden waarom het gebruik van badkarren als verouderd werd beschouwd. Door de veralgemening van het zonnebaden werd steeds meer van het lichaam getoond. Het puriteinse gegeven van lange badpakken en mobiele kleedhokjes was uit de mode. De rollende cabines, verplaatsbaar met de eb- en vloedbeweging met hun paarden werden als zeer storend ervaren. Ze werden geleidelijk vervangen door houten vaste strandtenten, evenwijdig geplaatst aan de zeedijk.

In de Eerste Wereldoorlog hadden vluchtelingen in augustus-september 1914 nog de badkarren in gebruik als overnachtingsplaats ... Er waren er toen een 400-tal.

Na Wereldoorlog I werd Oostende een ideale halte op de lijn Oostende-Dover voor de Engelse ex-frontsoldaten en hun familie.

Vanaf 1920 was de stad uitbater van het strand, en verhuurde zelf cabines. Er ontstonden zelfs heel wat nieuwe beroepen zoals redders, dikwijls mensen uit het bouwbedrijf, want in de zomer lag het bouwen aan de kust vrijwel stil, maar ook oud-vissers en strandjutters, met een uitstekende kennis van de zee. Het baden was dan ook niet gratis, men diende in het bezit te zijn van een "badticket", door de gemeente uitgereikt. Andere nieuwe beroepen waren badvrouwen, menners voor paarden, ontvangers van huurgeld voor badkarren en badpakken (sinds 1870 verplicht), inspecteurs van de baden, die moesten toezien of het juiste bedrag werd geïnd, en de goede zeden werden nageleefd.

De luxe werd gedemocratiseerd.

Het maatschappelijk leven was ingrijpend veranderd door de oorlog. In 1909 was er de wet op de algemene dienstplicht, en toekenning van algemeen stemrecht in 1919. Ook de minder welstellenden wilden aan toerisme doen. Weer was het Groot-Brittannië dat het voortouw nam.

De sociale doorstroming was daar reeds eerder opgetreden, en zo vonden Britse lagere klassen de weg naar de vakantieoorden.

Waar in de twintiger jaren Oostende de aanblik bood van een sprankelende stad, werd de twee-

de helft van het interbellum gekenmerkt door de algemene economische crisis.

Zo werd er in Oostende koortsachtig gezocht om het toerisme een nieuw elan te geven:

In 1926 werd reeds een ontwerp tot verbreding van de zeedijk met het oprichten van badcellen ingediend door Ingenieur Verraert, voor het stuk tussen de IJzerstraat en de Parijsstraat. Er werd geen gevolg aan gegeven vanwege financiële problemen. Dat was ook wat gebeurde met alle andere voorstellen, zoals het ontwerp van architect Delune dat een zeer uitgebreid programma omvatte; dat van Ongenae met aanleg van zwembad; dat van Franki, eveneens met zwembad en ondergrondse badcellen, enz.

Intussen had het stadsbestuur zonder succes een "mechanisch trekstelsel" beproefd voor badwagens, en grote beweegbare paviljoenen. Het richtte ook langs de zeedijk een luxepaviljoen op, met toegangspad, warm- en koudzoetwaterbaden, voetbaden en sanitair.

Maar er kwam steeds kritiek op het beleid, ondanks al deze inspanningen.

"

Men klaagde over alles en niets: over de te nemen zandstrook (de badwagens beperkten ongetwijfeld de vrije ruimten), over het te vuile zand, (al de pleziertreinen lieten er staaltjes van hun voor- en nagerechten achterwege), over de te slordige badwagens, over de te lastige bedelaars, over de eisen der vergunningshouders, over den dijk en zee ontsierende paviljoenreclames; over de politie; de pick-pockets; de voetbalspelers; de honden; de kleuters; de bengels; het Badpaleis; de crisis, enz., enz.!" (Zeewacht jan. 1935).

De vakbonden spannen zich in voor de eis voor betaalde vakantie. Bij wet van 8 juli 1936 werd het principe van één week betaalde vakantie aanvaard. Voor de toeristische plaatsen aan de kust stelde zich nu de keuze tussen dit nieuwe sociale toerisme, of het klassieke elitaire toerisme.

De beheerders van de badplaats "het Zoute" kozen resoluut voor het behoud van het mondaine karakter. Die optie bracht een echte concurrentieslag mee tussen Oostende en Knokke ... Voorheen was er een race tussen Blankenberge en Oostende, nu werd Knokke Oostende's grootste rivaal. Deze badplaats was veel later ontstaan ... was de voorkeursresidentie van Koning Albert I geworden ... Alles had er een nieuwer en moderner imago...

Oostende had de beste spoorwegverbinding, en de trein was het vervoermiddel van de moderne toerist. De mensen met betaald verlof kwamen derhalve aan zee in de Koningin der Badsteden, die haar mondaine allures zag verdwijnen. Heel wat goede vakantiegangers verdwenen hierdoor naar "het Zoute"...

Vermelden we hier ook het spectaculaire bankroet van een reeks luxe-zeedijkhotels, verenigd in de groep "Les Palaces d'Ostende". Het luxe-hoteltoerisme als exponent van het pronkerige "Belle Epoque"-tijdperk was voorbijgestreefd. De rijken verlieten Oostende...

OOSTENDE VERGAAT !

Zoo gij geen reddende hand uitsteekt ;
 Zoo gij het initiatief niet staunt genomen door de maatschappij in wording « Ostende-Plage » ;
 Zoo de badendienst niet volledig heringestricht en gemoderniseerd wordt ;
 Zoo gij het in de steek laat !

Aarzel niet langer : neem een of meerdere aandelen in de maatschappij « Ostende-Plage ».

Inschrijvingen worden aangenomen ten bureaue van het blad.

uit de Zeewacht-dec.1934

Oostende vergaat

Er diende dus iets beters gevonden te worden zonder noodzakelijke nieuwe uitgaven voor de stad, de concurrent "het Zoute" moest de pas afgesneden worden.

Op 2 maart 1934 werd een bijzondere commissie aangesteld om het uitbatingvraagstuk te onderzoeken.

Op 4 juni 1934 besloot deze commissie tot de dringende noodzakelijkheid om onder de zeedijk een reeks vaste badcellen in te richten.

Op 19 oktober 1934 stichtte de Rotary Club het "Syndicaat voor de verbetering van de zeebaden en stranddiensten van Oostende", nadat Henri Serruys, raadslid en Rotariër het voorontwerp van herinrichting had uiteengezet. De gebroeders Elleboudt Robert en Charles waren toen telkens voor één jaar voorzitter. Notaris Van Coillie sloot zich bij hen aan in de interesse voor de uitbreiding en de verfraaiing van de stad. Ook James Ensor was gewonnen voor de verfraaiing van de dijk.

Het was dit "syndicaat" dat op 22 december 1934 de plaats inruimde voor de maatschappij "Ostende-Plage", waaraan de stad Oostende op 11 januari 1935 vergunning verleende tot het uitbaten van de badendienst en bijbehorende. Er

OOSTENDENAARS !

Om te vermijden dat het zomerseizoen verkwijne
 Om een eenige attractie te verwezenlijken
 Om Oostende als Koningin der Badsteden te behouden
 Om ons strand eenig schoon te houden
 Om waarde te geven aan uw huizen, handel of nijverheid
 Om onze stad terug bloeiend te maken
 Voeg U bij degenen die reeds ingeschreven hebben
 Breng onmiddellijk uw inschrijving bij de N. V. Ostende-Plage in vorming.
 Wacht niet meer !
 Inschrijving in alle lokale banken en ten bureaue van de maatschappij, 29, Warschaustraat.

(Men leze op bladzijde 4 het vervolg der onderschrijffijst.)

INSCHRIJVINGSFORMULIER

Ik, ondergeteekende, (*)
 verhuur te onderschrijven tot aandelen van
 250 frank ieder, der te stichten N. V. « Ostende-Plage ».
 Ik stort 50 frank per tiel, te zamen frank,
 op de Bank : te Oostende of
 ten kantore van het blad. (**)

Ik verplicht mij, al de onderschreven stels te bevrijden volgens oproep van den beheerraad der Maatschappij.

....., den Januari 1935.
 (Handteeken).

(*) Voornaam, naam, beroep en volledig adres.

(**) Doorhalen wat nutteloos is.

kwam een grootscheepse actie tot fondsenwerving.

Er werd een wedstrijd voor architecten uitgeschreven door de stad. Architect Charles Pil was delegatielid van de jury.

Als detail kunnen we aanbrenge dat er inmiddels ook plannen werden uitgewerkt voor een nieuw Thermenpaleis. Architect Daniels diende daarvoor een plan in met vaste badinstallaties aan de zee kant, maar dit plan werd niet weerhouden.

Er waren 14 ontwerpen, en er werden er 2 ex aequo geklasseerd: het ontwerp werd dan ook toegekend aan de 4 architecten Christiaens, Colombie, Smis en Vallay, die nu in team een plan uitwerkten voor vaste badinstallaties onder de westelijke zeedijk nabij het Kursaal.

De nieuwe infrastructuur werd op twee wijzen geaccentueerd. De oppervlakte werd vergroot door de zeedijk van halfcirkelvormige uitstulpingen te voorzien: zo kwam 3 x meer plaats vrij voor stoelen.

Anderzijds was er een verticaal teken: een torenvormige constructie in het midden, voorzien van een ingebouwd uurwerk, terzelfdertijd functionerend als luchtkoker.

Op 22 februari 1935 machtigde het schepencollege Ostende-Plage tot het uitvoeren van de bouwwerken, opgemaakt op 10 november 1934.

Op 26 februari 1935 namen de werken een aanvang.

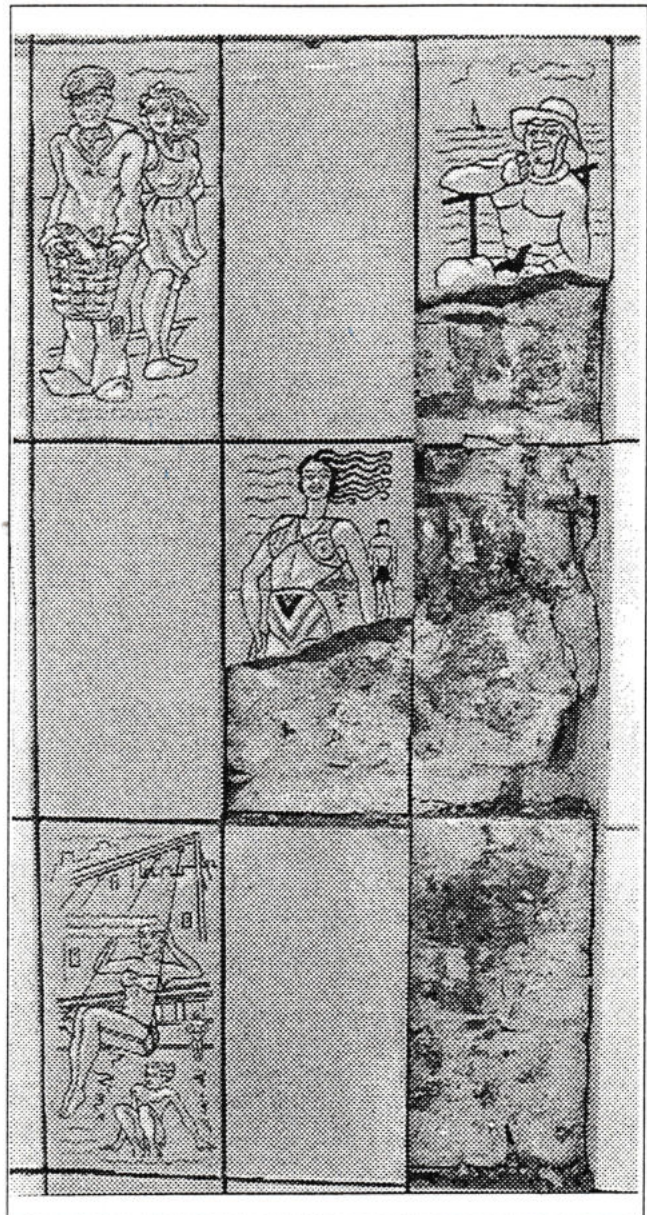
Het "Lido" moest het mooiste voorbeeld van een terras op de zeedijk worden, gecombineerd met een badinrichting op het strand. De bezoekers van het Lido werden door de vorm van het gebouw als het ware gepresenteerd aan de gemeente.

Nauwelijks een jaar later werden dergelijke badinstallaties in Knokke gebouwd door architect Dugardyn (Compagnie Immobilière Le Zoute).

Na de Tweede Wereldoorlog zorgde architect Dugardyn voor analoge vaste badinstallaties te Blankenberge in 1949, architect Smis te Oostduinkerke in 1956.

NB.: Er moet op het onderscheid gewezen worden tussen de Heren Dujardin en Dugardyn. Wijl deze laatste een Brugs architect is gedurende het interbellum, is de heer Antoine Dujardin, Luikenaar (1848 - 1922) en ook architect, samen met Louis Delbouille de pionier van het Oostends toerisme in de periode van Leopold II.

(wordt vervolgd)

Het openluchtbad in Oostduinkerke.

Drie jonge gasten naar Santiago de Compostela (1)

Leen & Klaas

Voorstelling door moeder Leen Deprez

De voettocht van zowat 750 km werd door drie jonge gasten afgelegd. Gedurende 23 dagen overbrugden ze deze afstand. De oudste, Hannes Hosten, was geslaagd voor het tweede jaar Politieke & Sociale Wetenschappen. De middelste, ook kleinste en zwaarste van de drie, Ben Mispelon, had het 1ste jaar Boekhouden doorworsteld. Klaas D'Hondt, de jongste, had tot zijn grote opluchting het middelbaar onderwijs beëindigd.

Enkele jaren geleden al wilde Klaas de tocht naar Santiago ondernemen, maar de zomervakantie was daarvoor te kort. De reis zou minstens één maand duren en hij kon nog moeilijk zijn vakantiejob en het KSA-kamp erbij persen. Daarom besloot hij te wachten tot de langere vakantie tussen middelbaar en hoger onderwijs zich aandiende.

Van in 't begin van 't jaar werd naar reisgezelschap uitgekeken. Z'n vertrouwde reismaat zag de tocht niet zitten. In KSA-middens, waar Klaas leider is, werd rondgevraagd naar enthousiastelingen. Heel snel waren twee jongens, van de reismicrobe gebeten, bereid om mee te gaan. Oorspronkelijk werd het plan opgevat om de "camino" per fiets te doen vanuit Zevenkerken, maar na rijp beraad werd gekozen voor een voettocht vanaf de Franse kant van de Pyreneeën. Fietsen met zijn tweeën oké, maar met zijn drieën zou er altijd één voor of achter het tweetal hebben moeten rijden.

Er werd deftig voorbereid: Spaans geleerd, de weg uitgestippeld, de etappes berekend, praktische informatie verzameld, enz.

De reis werd in Ichtegem druk besproken met positieve maar ook negatieve reacties.

Hannes' grootmoeder bijvoorbeeld was bijzonder ontstemd omdat ze haar kleinzoon één maand niet zou zien. Bens moeder was er toch ook niet zo gerust in: zo ver ... en zo lang! Als ik haar in het dorp tegenkwam, probeerde ik haar te overtuigen van de onschatbare waarde

van zo'n onderneming; de vriendschap en het doorzettingsvermogen, ook als het moeilijk zou gaan, het afzien maar ook vormende karakter van de tocht, het begrip voor andere culturen, het waarderen van de kleine dingen, natuurwaarden ontdekken, enz.

Die ervaring zouden ze hun hele leven meedragen!

Ondertussen was hier in het jeugdhuis een wedstrijd afgesloten over hoeveel kilo's ze samen zouden afgevallen zijn na 23 dagen stappen. Ik heb niets gehoord van een winnaar: Hannes was er twee kwijt, Ben verloor er zes en Klaas kwam er tweeënhalf bij.

Ze keerden welgemutst terug met een pak onuitwisbare herinneringen en zijn nu al aan het spinnen aan een volgend jaar-project.

Dagboekverslag van Klaas en kompanen

Woensdag 2/7/97

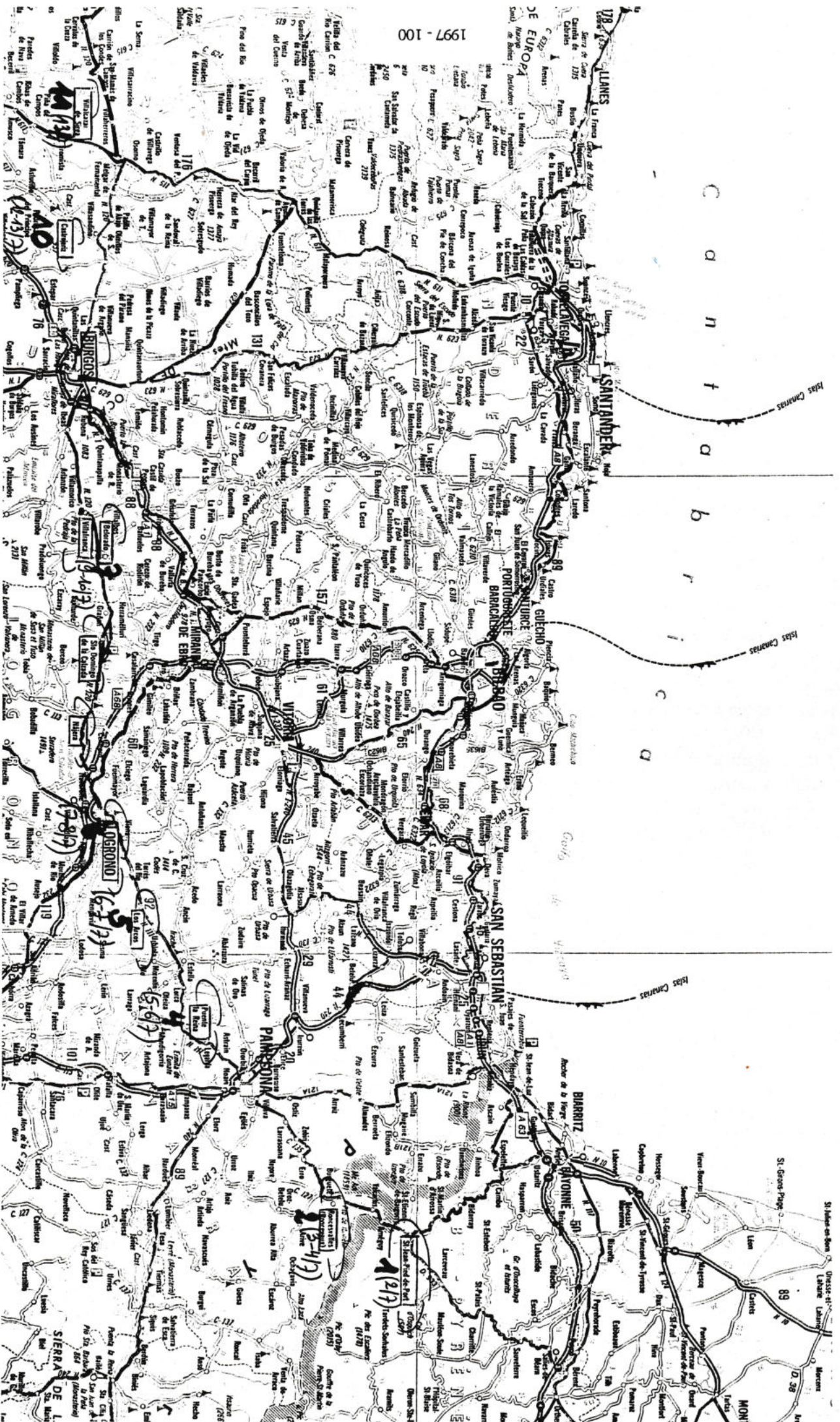
Ichtegem - Saint-Jean-Pied-de-Port

Na een jaar praten en brieven schrijven is het eindelijk zover: we gaan naar Santiago de Compostela. Met de wagen rijden we naar Lille om daar de TGV op te stappen richting Saint-Jean-Pied-de-Port, pal aan de voet van de Pyreneeën. We hopen op een voorspoedige reis, maar Murphy grijpt in en onze trein Parijs-Bayonne glijdt voor onze neus weg. Zo komt het dat we maar om 22 uur op onze eindbestemming toekomen waar we meteen onze eerste refuge opzoeken. Ondanks het late uur worden we er hartelijk verwelkomd door madame Jeanine. Om de dag te eindigen eten we nog een snelle hap.

Donderdag 3/7/97

Saint-Jean-Pied-de-Port - Roncesvalles

De eerste stapdag (*foto 1*) en direct niet de minste. 27 kilometer moet afgelegd worden dwars over de Pyreneeën om de rustieke abdij in

C
Q
n
t
Q
b
r
i

C
Q

Cantabric

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

MONI

89

89

89

MONI

MONI

MONI

MONI

MONI

MONI

MONI

MONI

MONI

MONI

MONI

MONI

MONI

MONI

MONI

MONI

MONI

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

St. Jean de Luz

Roncesvalles te bereiken. We vertrekken om 8 uur en met succes trotseren we de hoge toppen. We trekken door idyllische landschappen, langs de prachtigste uitzichten en een waterig zonnetje deelt zachte prikken uit. Na een middagmaal tussen een dozijn arenden, die verduiveld dicht rond ons cirkelen, komen we even na tweeën in Roncesvalles aan. Vanzelfsprekend verpozen we er even met een lekker glas wijn voor onze neus. De eerste mars zit erop, nog 22 te gaan.

Vrijdag 4/7/97
Roncesvalles - Arre

We verlaten Roncesvalles met de wind in de zeilen maar algauw botsen we op de eerste pijnlijke steken in de schouders en de voeten. Ook de weergoden zijn ons vandaag niet gunstig gezind; de hele dag is er een miezerig weertje. Onze tocht loopt verder over de uitlopers van de bergen. Door de regen zijn de smalle bospaadjes herschape in modderpoelen en de keien zijn verraderlijk glad. We zijn dan ook blij wanneer we in Arre onder een warme douche staan. Het was zwaar vandaag en morgen moeten we gewoon verder.

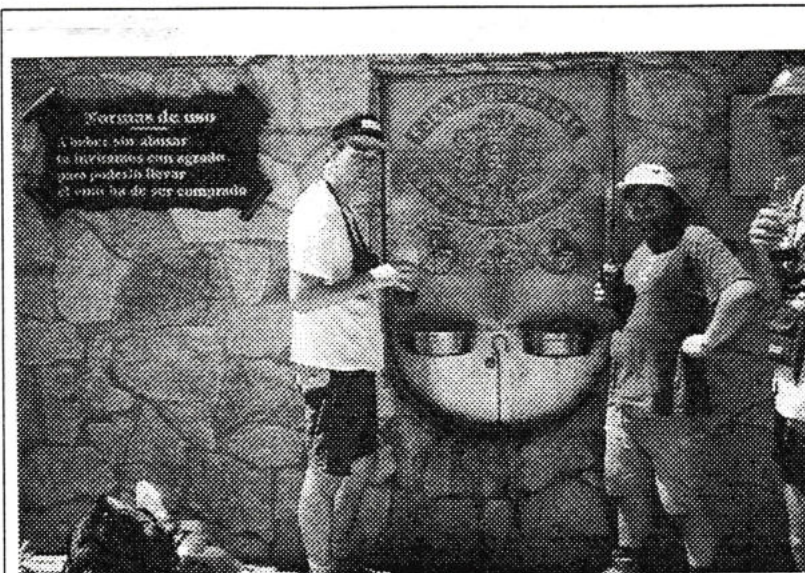
Zaterdag 5/7/97
Arre - Puente la Reina

We gaan om halfacht opnieuw op pad in de regen. Pamplona

wordt doorkruist en daarna volgen uitgestrekte velden. In de verte voor ons zien we een hoge kam met tientallen windmolens erop. Daar moeten we zien over te komen om ons doel, Puente la Reina, te bereiken. Na een lange klim door de regenwolken heen bereiken we de top. We lunchen er en dan begint de steile afdaling. Tot onze verbazing houdt de kam met de molens de vieze regenwolken tegen. Vanaf nu lopen we onder een aangenaam zonnetje tot in Puente la Reina. Dit blijkt overigens een aangenaam, gezellig stadje te zijn. Het is ook de plaats waar twee verschillende pelgrimsroutes samenkomen. We zoeken vroeg ons bed op want morgen moeten we 42 km wandelen.

Zondag 6/7/97
Puente la Reina - Los Arcos

“The great leap forward”. Vandaag volgt de eerste grote wandelproef bij wijze van een marathon naar Los Arcos. We proberen zoveel mogelijk kilometers af te leggen in de voormiddag om op een redelijk uur in Los Arcos te staan. Tijdens de middag eten we in Estella; overigens een doortocht waard. ‘s Namiddags stappen we met een zon die in onze benen brand nog de laatste 20 km. De hitte en de afstand wegen door en de laatste 5 km wordt

een lijdensweg. Rechtdoor, langs het koren waaraan geen einde lijkt te komen. We kunnen ons tempo blijven houden tot in Los Arcos maar eens aangekomen is onze batterij leeg. Haast strompelend bereiken we de refugio waar we dan op de koop toe nog horen dat we op de grond mogen slapen omdat alle bedden bezet zijn. Komt hard aan. (*foto 1 b*)

Maandag 7/7/97

Los Arcos - Logroño

De harde matjes van Los Arcos jagen ons al om 7 uur de straat op. Het terrein ligt er uitstekend bij en na een relatief lichte tocht van 28 km langs goudgele graanvelden en slapende dorpjes komen we tegen kwart voor twee al aan in Logroño, de trotse, zonovergoten stad aan de Ebro. De tocht was echter zwaarder dan verwacht want de 42 km van gisteren speelden ons vandaag nog parten. Het stevige "Menu de Peregrinos" dat ons geserveerd wordt, maakt echter veel goed. Gesterkt door deze maaltijd kruipen we al om 21 u onder de lakens.

Dinsdag 8/7/97

Logroño - Azofra

We beginnen de tocht met de zon die vrolijk op onze rug schijnt. Het ziet er naar uit dat het opnieuw een warme dag zal worden. Aan het aantal pelgrims dat we tegenkomen, zien we dat Santiago naderbij komt en tot onze grote spijt worden de stukken grote baan ook altijd maar groter in aantal. Tegen de middag, in Najera, houden de meeste pelgrims het voor bekeken maar wel ten onrechte, want 7 km verder prijkt een schat van een refugio tegenaan de kerk van Azofra. We worden er hartelijk onthaald door Doña Maria en we mogen voor een peulschil de heerlijke, zelfgemaakte Riojawijn proeven. Enkel twee krijsende katten en enkele donderslagen kunnen onze nachtrust verstoren.

Woensdag 9/7/97

Azofra - Belorado

Met enige spijt nemen we afscheid van Maria en over enkele glooiende heuveltjes trekken we naar Santo Domingo de la Calzada; genoemd naar de heilige die een stuk van de weg naar Compostela aangelegd heeft. Jammer genoeg

legde hij nogal een grote weg aan die bijna ononderbroken tot in Belorado voert. We zijn dan ook gelukkig dat we even een ommetje kunnen maken langs Grañon. Belorado zelf valt overigens erg goed mee. Er is een sfeervolle refugio en een rustieke Plaza Mayor waar we in een bar de hele avond samen met de plaatselijke bevolking de stierengevechten in Pamplona volgen op TV.

Donderdag 10/7/97

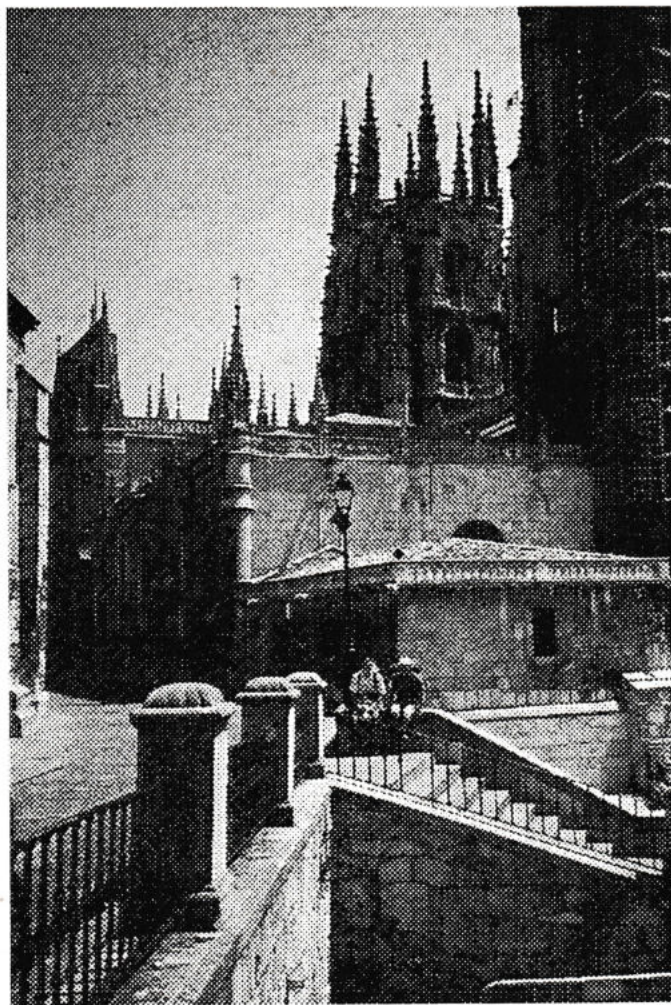
Belorado - San Juan de Ortega

In Belorado ontbijten de pelgrims samen. Alles wat je 's ochtends ook maar enigszins lust, staat hier uitnodigend op tafel. Ook deze refugio laten we echter achter ons liggen, en na een vrij effen eind tot in Villafranca, duiken we de Montes de Oca in. Klimmend op de beboste flanken en uitrustend op de toppen van heide kijken we voortdurend uit naar het klooster van San Juan de Ortega dat zich wel erg lang verscholen houdt. Uiteindelijk bereiken we toch de ietwat mysterieuze abdij op meer dan 1000 m hoogte. In de abdij vinden we geen monniken, in het dorpje meer honden dan mensen. Om ons toch even in een abdij te voelen laten we ons een heilige mis voorsnabbelen. Ze duurt nog geen twintig minuten. Na de knoflooksoep die hier elke avond wordt opgediend, duiken we ons bed in.

Vrijdag 11/7/97

San Juan de Ortega - Tardajos

Bij het ochtendgloren verlaten we San Juan de Ortega en wandelen door vredige dorpjes die luisteren naar namen zoals Agès, Atapuerca en Cardeñuela. Na een aangename tocht komen we in de voorstad van Burgos terecht. Kilometers moeten we langs dezelfde baan met megastores wandelen voor we het historische centrum van deze roemrijke stad binnentreden. Jammer genoeg laat ons wandelschema niet toe om een bezoekje te brengen aan al het moois dat Burgos (*foto 2*) te bieden heeft. We picknicken er wel en zetten dan onze tocht verder. We verlaten Burgos door het park en volgen een leuk, met keien bezaaid, pad langs de spoorweg. Kort na de middag zijn we ter bestemming in Tardajos. De refugio blijkt een aangename verrassing te zijn en zonder zorgen slapen we in.

(Foto 2)

Zondag 13/7/97

Castrojeriz - Villalcazar de Sirga

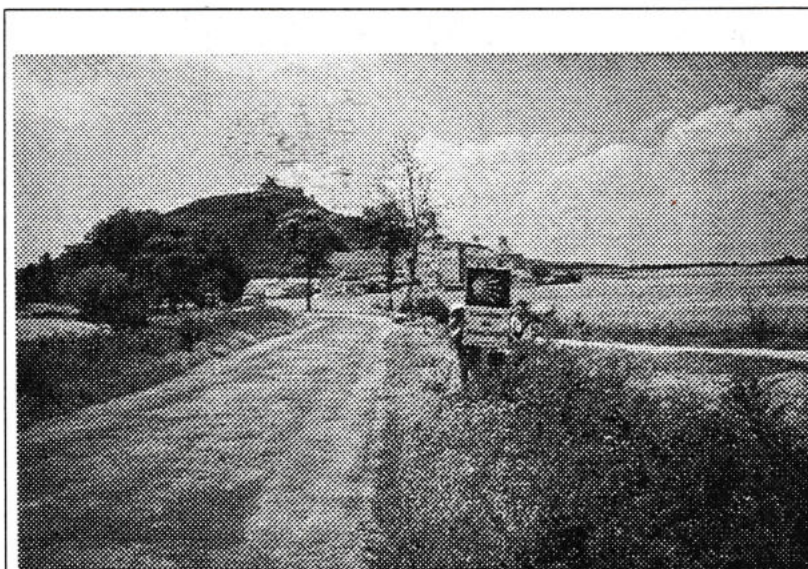
Na het ontbijtje dat ons aangeboden wordt gaan we al vroeg de weg op, want er staan 36 km op het programma. Voor het eerst maken we kennis met de echte meseta's: kilometers en kilometers recht door onder een verschroeiende, genadeloze zon. In Fromista zitten de ooiervaars ons op te wachten vanop de prachtige torens van de wereldvermaarde Romaanse San Martinkerk. Na het enige winkeltje dat vanochtend open was te hebben leeggegeten, zetten we onze kruistocht doorheen de meseta's verder. Na een omwegje staan we tegen vieren in Villalcazar de Sirga, een oud tempeliersoord met een parel van een kerk. We vluchten een restaurant binnen voor een wolkbreuk met enorme hagelstenen. Toevallig zijn we een klasse-eetgelegenheid binnengevallen waar een sublieme vissoep en de specialiteit van het huis (schaap) de inwendige mens versterkt ... en de portefeuille verlicht. Dat hebben we er echter voor over want er valt iets te vieren: we zijn halverwege onze reis...

(wordt vervolgd)

Zaterdag 12/7/97

Tardajos - Castrojeriz

We wandelen de meseta's in voor een eerste etappe van vijf. De ons beloofde eentonige, uitgestrekte vlaktes waar het na de middag gloeiend heet is, blijken al bij al best mee te vallen. In Hontanas worden we binnengeroepen door een hospitalero die enkele kunstjes toont, brood met salami verkoopt en ons een zoveelste stempel bezorgt. Onder de abdijruïnes door wandelen we naar Castrojeriz, dat al van ver te zien is en waarvan de kerk ons doet denken aan een Moorse tempel. Als we aan de hospitalero vertellen dat we Vlamingen zijn begint hij spontaan de Flamenco te dansen.

Op bezoek bij Jacky Puystjens

Martine Quaeghebeur

Een toekomst in aquacultuur

Jacky PUYSTJENS is uitbater van het centrum De Oesterput-Aquacultuur, gelegen in de Schietbaanstraat 86 op de Vuurtorenwijk van Oostende. Hij is een sociaalvoelend en vriendelijk man, een ware doorzetter met een grote ondernemingszin. Jacky is geen aangespoelde figuur. Als kind reeds woont hij op de Vuurtorenwijk. Tevens is hij familie van de gekende reder PUYSTJENS.

Het is nu drie jaar dat Jacky PUYSTJENS in het centrum bedrijvig is. De eerste drie jaren waren wel wat onzeker, maar met zeer veel ijver werkt hij verder aan de uitbouw van het centrum. Stapsgewijs wordt het pand gerenoveerd en functioneel gemaakt voor het uitwerken van de oesterkweek. Een gedeelte van de gebouwen moet nog afgewerkt worden. Maar laten we 't Jacky 's zelf vertellen:

“Oorspronkelijk was hier een steenbakkerij gevestigd. De bakstenen die men vervaardigde, assestenen, werden grotendeels gebruikt voor de bouw van de huizen op de Vuurtorenwijk.

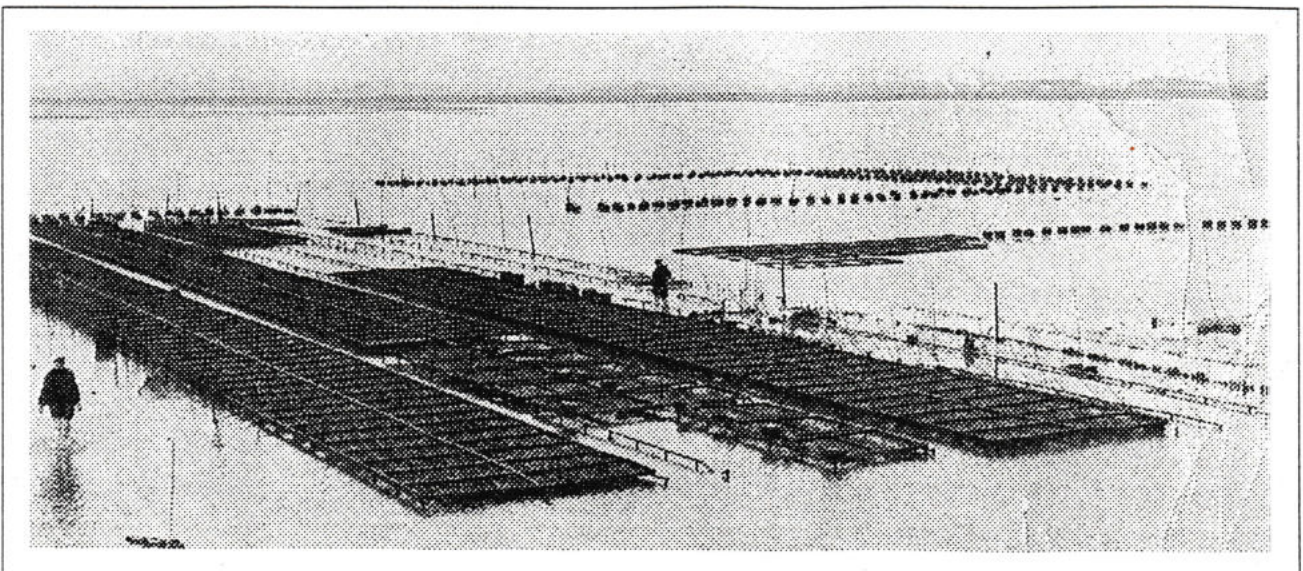
Het was Raoul HALEWYCK die de oude steenbakkerij opkocht en ze ombouwde tot de befaamde oesterkwekerij. In 1934 begon de firma HALEWYCK & C° met een aantal experimenten voor oesterteelt (zie foto), maar het was pas na de Tweede Wereldoorlog dat de

effectieve oesterkweek in de Spuikom tot stand kwam. In de Tweede Wereldoorlog hadden de Duitsers in de Spuikom een dijk aangelegd. De restanten daarvan kan je momenteel nog zien: kleine paaltjes een tiental meter van de huidige sluizen. Die dijk werd na de oorlog afgebroken waardoor er invloei was van zuiver water. De oesterkweek kon opgestart worden.

De oesterput was van grote betekenis voor de inwoners van de Vuurtorenwijk en behoorde als het ware tot de cultuur van de mensen. Toch sloot het bedrijf Raoul HALEWYCK in 1972 zijn deuren want de kwaliteit van het water was zodanig slecht geworden, dat een rendabele oesterkweek er niet meer inzat.

De laatste jaren evenwel is de waterkwaliteit dermate verbeterd, dat er weer wilde oesters gelokaliseerd zijn in de spuikom. Dit komt hoofdzakelijk door het saneren van de rioleringen en het aansluiten van de riolerings- o.a. van de Vuurtorenwijk op het Waterzuiveringsstation. Dit zorgt ervoor dat er geen rechtstreekse lozingen meer zijn in de Spuikom. Tevens zijn er minder lozingspunten in de haven waardoor het water in de Spuikom opnieuw goed is. Biologisch blijkt alles aanwezig om opnieuw oesters te telen. Zelfs zijn er mogelijkheden om in de zandbodem van de Spuikom andere schelpdieren te kweken zoals palourden, clams en kokkels.

Die activiteiten zouden er kunnen toe resulteren dat een aantal mensen, hoofdzakelijk laagge-

schoolden, ingeschakeld zouden kunnen worden om continu handenarbeid te leveren wat noodzakelijk is bij oesterteelt.

De eigenaar van de gebouwen "De Oesterput-Aquacultuurcentrum" is de v.z.w. PRONAD, wat staat voor "Project Ondersteunend Advies". Ze is tevens initiatiefnemer voor de reconversie van de gebouwen, enerzijds naar een wijkcentrum toe, omdat we hier tenslotte over faciliteiten beschikken om aan jeugdverblijfstoerisme te doen, en anderzijds naar een visserijmuseum. Ze wil voornamelijk de historiek van visserij en oesterkweek aan de mensen toelichten en de cultuur ervan zoveel mogelijk visualiseren.

In onze jeugdherberg hebben we een groot aantal overnachtingen. In de weekenden en vakantieperiodes ontvangen we zowel binnen- als buitenlandse jongeren. In de maanden mei en juni komen de schoolklassen op bezoek, vooral zeeklassen, sport- en jeugdorganisaties brengen bij ons hun vakantie door. Doordat ze niet ver van strand en zee gelogeed zijn, zitten ze hier vrij goed. Meestal combineren ze hun bezoek met geleide strandwandelingen. Er zijn ook mogelijkheden om te surfen. De meeste groepen verblijven een paar dagen bij ons. Al naargelang hun keuze kunnen ze het eten ofwel zelf klaarmaken ofwel door ons laten bereiden.

Een derde doelstelling van de v.z.w. is het creëren van accommodatie voor de wijkbewoners zodat ze elkaar in een rustige omgeving kunnen ontmoeten om bv. te kaarten.

In het kader van een brugproject, volgen een achttal studenten, leerlingen van het V.T.I en het K.T.A.I. (S.T.I.O.), hier deeltijds onderwijs in oesterkweek en aquacultuur. Het zijn hoofdzakelijk leerlingen van de Vuurtorenwijk zelf die les volgen en praktijkervaring opdoen. Tweemaal per week krijgen ze les in aquacultuur. Daarnaast moeten ze 20 uren per week werkervaring opdoen waarbij een aantal basisattituden aangeleerd worden: op tijd komen, samenwerken, schilderen, voorbereidend werk ondernemen, het materiaal terug op zijn juiste plaats leggen enz. In feite komt er veel bij kijken. Dat ze werkervaring opdoen, is

heel belangrijk bij het solliciteren naar een nieuwe baan: "Kijk, ik heb daar een jaar ervaring opgedaan en de baas was tevreden over mij". Voor hun inzet, krijgen ze een vergoeding. Het wetenschappelijk onderzoek dat alle mogelijkheden van de Spuikom naar schelpdieren- en oesterkweek onderzoekt, gebeurt in samenwerking met het rijksstation voor Zeevisserij en de Universiteit van Gent, Afdeling Lab voor Aquacultuur.

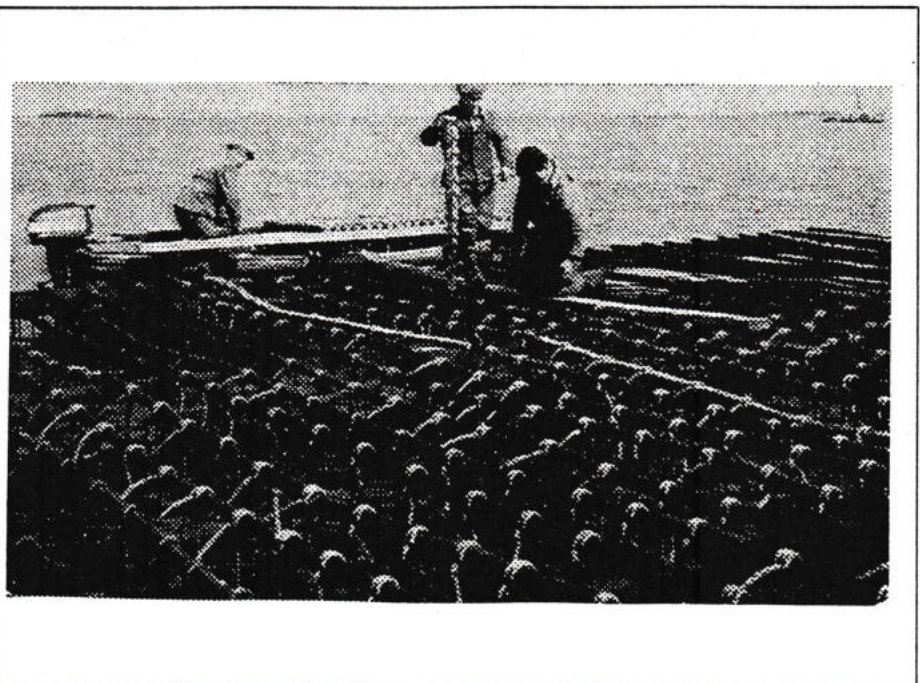
Twee waardevolle zaken aan de ingang van het gebouw zijn het wapenschild en het kapelletje. Het zijn originele exemplaren, restanten van de afbraak van het oude stationsgebouw van Oostende en het voormalige stadhuis dat in mei 1940 gebombardeerd werd. We zouden die in ere willen houden door ze te renoveren.

De mensen noemen ons centrum "De Oesterput", maar we zijn eerder een experimentele winkel. Omwille van het feit dat we hier ook oesters kweken, kunnen de mensen bij ons terecht om in beperkte hoeveelheden oesters, mosselen, kreeft en andere schelpdieren aan te kopen. We zijn alle dagen open".

BRONNEN:

Jacky PUYSTJENS
Uitbater "De Oesterput-Aquacultuurcentrum"
Schiebaanstraat 86
8400 Oostende

Raoul HALEWYCK & Norbert HOSTYN
*Oostends Oesterboek; historiek van de Oostendse oester-
teelt vanaf de 18e eeuw tot op heden, Oostende 1978.*

Muito obrigado, Portugal! (1)

(hartelijk dank, Portugal)

Dirk Beirens

Memoires van een patrouillelijder...

MAANDAG
30
JUNI
1997

Op Maandag 30 juni omstreeks 02.30 uur werd er verschillende keren op de bel geduwd door een familielid dat ons per se naar **Zaventem** wilde brengen met zijn speedcar. Nog slaapdrongen ploften we alle bagage in de benepen kofferruimte, vergaten geen papieren noch portefeuilles - hoe is 't mogelijk? - en wiegden op de A10 en E40 Brusselwaarts.

Op een onorthodox plaatsje, de rand tussen zebrapad en zaagtandparking voor uit- of inladers, kusten en shaketen we onze bereidwillige driver goodbye en togen naar de desk van touroperator Sunsnacks, uiterst links van de ingang "departures". Dat klopte gelukkig. Voor ons stond een kleine Belg van Mahrebafkomst hoofdschuddend en niet-begrijpend de knappe baliebediende te aanhoren die hem diets maakte dat hij twee uur te laat was en zijn vliegtuig elk moment zou vertrekken.

U moet klacht neerleggen bij uw reisagent, wij kunnen niets meer voor u doen. Met een scandaleux! Merde! scheerde hij weg. Enigszins verontrust legde de patrouillelijder zijn papieren aan het vlot tweetalige wicht voor. Alles oké, uw vlucht vertrekt een halfuurtje later, hier hebt u de nieuwe tickets, u kunt inchecken bij balie 1 en hier nog een gratis Nieuwsblad om de tijd te verdrijven.

We schoven aan bij de rij "Brussel-Lissabon" vlucht SLR(Sobelair)2143, twijfelden even om over te schakelen naar de vlugger schuivende VIP-rij, maar bleven staan toen we dachten aan onze "Flight only"-formule. Zesenvestig kilo wogen onze drie koffers samen, terwijl we (4 x 12) recht hadden op 48 kg en (4 x 3) 12 kg handbagage.

Plots dook onze chauffeur weer op die blijkbaar niet genoeg gekregen had van het kussen en shaken.

De ceremonie werd tot drie keer toe herhaald. Na twee korte plaspauzes - deze geschiedenis zal zich herhaaldelijk herhalen, beste lezer - passeerden we voorbij een vriendelijke rijkswachter: "Iedereen ticketjes bij, oké, ga maar..." tot bij een mislukte non-onderwijzeres die onze freules vroeg of ze niet konden lezen: "Handbagage stuk per stuk door de scanner!" Een jonge veiligheidsbeambte liet drie keer zijn metaaldetector over de oudste der navelringetje aanfloepen en constateerde dat de jongste niet zo "metal"-gezind was.

Toch waren we te vroeg aan Gate 42 en installeerden ons op expo '58 aandoende oranje zitjes. De Boeing 737 zou eerst in Lissabon landen en dan doorvliegen naar Funchal, de hoofdplaats van het Portugese eiland Madeira.

Omdat reisagenten eigenlijk geen "flight only" mogen boeken, alleen luchtvaartmaatschappijen kunnen dat, moesten we een hotelvoucher "Air camping" (sic) pro forma meezeulen.

Omstreeks 06.55 mochten Mr, Mss (2x) Beirens & Mrs Lenaerts aan boord: plaatsen 5A,B,C & D. De dames vormden drie-op-een-rij en hadden minder benenspelruimte dan hun lijder aan de overkant van de gangway.

Na de obligate verwelkoming, de veiligheidsdemonstratie en het geklikklak van de seatbelts, konden de twee maagden voor het eerst meemaken hoe zo'n vliegtuig zich verheft en naar kruissnelheid snelt: 900km/uur op 9000m hoogte, buitentemperatuur -42°.

Gelukkig lagen onze truien binnen handbereik.

Pas losgegespt, hoorden we het ontbijtkarretje al komen aanrollen. De schaars aanwezige kindjes zorgden voor val-lach-schrei spektakel in de middengang.

Zacht kaassandwichje, pistoletje, rijstpapje en koffie waren zo op en de restanten verdwenen

verpakt in een plastic hoesje vuilbakwaarts. Ondertussen had de oudste de laatste lucht uit haar oorpijpjes geperst en kon ze deelnemen aan de gevarieerde activiteiten van vliegtuigzitters, zoals neuspeuteren en op 't zwemvest plakken, zes keer in een luchtzak op 't toilet gaan zitten, buiten de wolken aanstaren, een luchtuiltje vangen en over de schouder van een voor-zitter meelesen in Kwik of Privé over Di's laatste capriolen.

Na twee uur twintig minuten vliegen zagen we **Lissabon** onder ons opduiken terwijl de wolken haasje-over speelden met de zon. Omstreeks acht uur (Belg. tijd 9 uur) plaatselijke tijd stonden we op het Portugese tarmac. Drie kwartier wachten op de bagage - heel normaal naar 't schijnt - zorgde ervoor dat ons levensritme en arbeidstempo geleidelijk daalden naar Portugees niveau. Bovendien konden de drie dametjes ettelijke keren gebruik maken van de sanitaire voorzieningen en daarbij moesten ze niets drinken... 't was volledig gratis. Oostende en heel België kunnen op dit punt van het ("armere") Portugal nog veel leren.

In de brede gang naar de uitgang stonden alle touroperatorhostessen de vakantiegang(st)ers op te wachten. De Sunsnacks-afvaardiging bestond uit een Vlaamse en Portugese vrouwelijke helft. "Ga nu maar niet naar het autoverhuurgebouwtje," raadde de Vlaamse ons aan, "dat wordt onmiddellijk overspoeld. Je vindt de aerobus aan de uitgang." De dames gezwind, de lijder lijdend onder het bruine valies, zochten de aerobus op. Is het die of die... neen toch die. Busje kwam niet zo, het was er al. De vriendelijke chauffeur verkocht ons een ticket "1 dia" (=voor één dag) voor 430\$ het stuk. Gemakkelijkshalve deel je door 5 om het Belgische equivalent te krijgen. Hij vroeg ook waar we logeerden en zou ons de juiste halte aanwijzen. Neen er was geen toilet op het busje! Toch viel die eerste kennismaking erg mee.

Het "Carris" (=sedert 125j al bus- & trammaatschappij)-busje sneed door het hectische Lissabonverkeer en hield geregeld halt aan het oranjebord 91.

Wat we nog niet door hadden, was dat het ticket eenmaal gevalideerd in de klokontwaarder, alleen nog getoond moest worden. Dat zou ons, en vooral de jongste, later nog parten spelen.

Achteraf vernamen we dat zoiets ook voor 4 en 7 dagen bestaat. Alleszins goedkoop!

Praça Marques de Pombal, DE centrale verkeersrotonde, daar moesten we eruit. Samen met een bleek echtpaar uit het Gentse maakten we kennis met de typische Portugese voetpaden: mozaïeken van kleine of grotere gekleurde steentjes. Zij moesten toch wel ook naar hetzelfde hotel zeker! Wij zouden het hun wel tonen waar de Rua Castilho 34 was! Hier naar beneden, eh signor taxi, no thank you, our hotel is very near.... Wat snijdt dat valies toch in de handen! Voila nu naar boven langs het park want dat bord met pijl 90 wil zeggen dat de nummers vanaf hier dalen... Ze stegen daarentegen en met een lichte blos op de wangen moesten we toegeven dat gidsen in Lissabon niet van de poes is. De lijder liep in tegengestelde richting voorop maar werd aangeklampt door een gewiekste oplichter die hem vroeg "Speak English? I was attacked by two men with knife, stole all money, do you have 430\$ for contact home?" "Moi François," lachte de lijder, "en ken da juste voe de bus gegeevn, je leepm."

Wat verscholen tussen grote buildings vonden we uiteindelijk HOTEL NACIONAL, getooid met allerlei vlaggetjes. Opgelucht ploften we omstreeks 10.20 uur alle bagage in het foyer.

Yes, Mr Beirens, two rooms for four days, your passport please.

Rooms 602 en 603, seiscentos dois e três

Negen verdiepingen met telkens een achttal kamers én een parkeergarage.

De kamers vielen best mee: alles erop en eraan... maar het meest welkome was uiteraard een verfrissende douche voor de eerste stadsverkenning, daar hadden we nog de hele dag voor.

Bus negen reed naar de BAIXA, het dambordpatronige winkelcentrum, maar wij verkozen af te dalen via de Avenida da Liberdade.

Om de hoek met de Rua da Gloria een eerste verrassing: het gele lifttrammetje dat ons naar een prachtig uitkijkpunt in de BAIRRO ALTO, een hogere wijk, zou brengen en nog wel gratis dankzij ons "Um dia"-busticket. Vanuit het kleine, niet te best onderhouden parkje gaven we onze ogen de kost: over Lissabon, de BAIXA-wijk beneden, de levensader de Taag(Tejo)-

rivier en de oude hoger gelegen ALFAMA-wijk aan de overkant. Op de eerste heel donker uitgevallen, want bewolkt, dia's werd al dat fraais geregistreerd.

Links of rechts? De debiele schoenpoetser zwaaide rechts, wij dus links naar de Taag. Mooi kerkje, aangenaam pleintje, decoratief hotelletje en agressief verkeer vanwege de smalle voetpaden. Ergens rinkelt trammetje 28. Daar gaan we later mee op verkenning. En eindelijk de Taag met op de oever een promenade met bankjes. De meisjes leerden het Portugese "kleingeld" kennen tijdens hun zoektocht naar een ijsje (2 x 270\$) en een plasplaats.

Even uitrusten en de omgeving begapen: een obsceen vrijend koppeltje, brute vissers die blikken wisselden tussen hun dobber en de Vlaamse maagden, werkloze sleepboten en jachtige overzetboten, de imposante brug Ponte de 25 de abril, even lang als die van San Francisco, het reusachtige Christusbeeld à la Rio de Janeiro aan de overkant en een Reggaezwerfer met open hand. Erg diep konden we de rivierlucht niet opsnuiven want betonmolens en vrachtwagen reden op en af om hun lading te droppen in voorbereiding van Lissabons Wereldexpo 1998.

Weer op de been naar het gelijkvloerse winkelcentrum met triomfboog. Autovrij dat wel, maar bevolkt met bedelaars en ven(s)ters van allerlei slag. Hoe wisten die dat wij toeristen waren? Een bejaarde blinde vioolspeler, een jonge direct-an-toe yuppieschooier, een Joegoslavische zigeunerin met kind (in Brussel al gezien), het onvermijdelijke Boliviaanse indianenmuziekgroepje, een Chinese rijstkorrelschrijver, twee Duitse punkmotorrijders die bestolen waren (zo op papier in 't Engels) en een schor geschreeuwde en hijgende loterijbriefjesverkoper dongen naar onze escudos. Njet, beslisten we kordaat, we scheppen geen precedenten en kochten een telefoonkaart (2100\$ voor 130 eenheden).

We zwalpten een zijstraat in en belandden aan de voet van de Alfamawijk in Pastelaria "Flora". We konden niet voorbij dit met een prachtige naam bedachte koekeneethuisje. Twee vriendelijke vriendinnen loodsten ons voorbij een aantal kwetterende zwartgeklede burens op leeftijd en aanhoorden onze bestelling: 2 koude cecemels (340\$ samen), koffie met melk (leite

= 150\$), 4 koffiekoeken (bolos = 520\$) en een 1/2 liter water (100\$).

Nu begrepen we ook waarom de Portugese meisjes het zo lastig hebben om hun jeugdig figuurtje te houden: die vrouwen zijn gewoonweg verslaafd aan zoetheid.

Zitplaatsen waren er wel maar die werden ingenomen door niet-consumerende oudjes en een Tarzanachtige Australische woudloper die terwijl hij een kwijlend eigerecht binnenspeelde, een opgevouwen kaart bestudeerde en kaartjes naar het thuisfront schreef. Toch maakte hij na zachte aandrang wat plaats voor ons vrij.

We genoten wat benepen van onze late lunch en de dames zochten verpozing op het toilet. Een dia vereeuwigde de meisjes onder het naamkeramiek en de rekening viel mee: 1010\$!

Straat op en af, monumentje hier en daar, struikje pis pis pis en daar was er weer één: "Parlez français mesjeu....Je n'ai rien à manger, un peu d'argent....". De lijder deed zich onmiddellijk voor als nietsbegrijpende Zweed "Neu, comprendsneu" en troonde zijn harem mee richting hoofdlaan, dus richting hotel. Na een hazenslaapje en sanitaire opmaakbeurten kregen we zin in de Portugese keuken.

Drie straatjes verder kwamen we bij een restaurant: Tibetaans (volzet), Ticketresto (gesloten) en beneden een aardig vitrinetje vol vis van cervejaria-restaurant CHOU PAL, Rua do Salitre 9, 1250 Lisboa. We bestudeerden afgewisseld de kaart en de uitgestalde waar. Onder druk van enkele verschuivende watermassa's moesten we vlug beslissen. Er kwam een Hooghollandse dame meelesen over onze schouder: "Nou, niet zoveel variatie, hein..." Wij konden dat niet beamen: "Mevrouwetje, er zijn al minstens zes soorten vis." "Nou, nou...." wendde het hooghartige mens zich naar haar vijf mannelijke begeleiders. Een van de obers had het woordenspel gevolgd en was er als de kippen bij om ons zijn visjes (= peixes) aan te bevelen. Uiteindelijk besloten we omdat ie er Portugees aardig uit zag, het erop te wagen. We kregen een tafeltje achterin, want voorin zaten enkele mannen terzelfder tijd te eten en TV te kijken. Blijkbaar waren we vroeg op pad want er was nog weinig beweging te bespeuren. Even later dook de Hollands dame, nu vlot Duits prattend met haar groepje, het etablissement bin-

nen. De heren groetten ons keurig. Na een half uur kiezen en proberen te weten te komen wat de ober en het menu bedoelden, kwam de oplossing: onze garçon spreidde de vissen uit de vitrine open op een bord en toonde ons elke soort, de naam traag spelend.

Onmiddellijk kregen we gamba's als aperitiefhapje, niet gratis (wel 560\$) bleek achteraf. We waren gauw geleerd: je betaalt wat je verbruikt!

Om zich te beschermen tegen vroegtijdige zwaarlijvigheid vroeg de Oostendse voor haar en haar wederhelft een slaatje, terwijl de meisjes een caldo verde, een aardappelsoepje met plakjes gerookte varkensworst en in fijne reepjes gesneden kool voor hun rekening namen (4 x 180\$). Voorts bestelden we drie inktvisbrochetten (espetada lulas, samen 4050\$), een palinggerecht met brood en patat (ensopado eiroz, 1560\$), twee kleine flesjes water (aguas refrig. 300\$) en een wit streekwijnkje Planalto (1300\$). Twee 'copo noz ou choc' (640\$) en één 'taça Mozart' (495\$) vormden het dessert. Nog 475\$ ophoesten voor de couverts en de rekening-ingrediënten waren compleet. Onze eerste volle maaltijd in Lissabon kostte ons 10100\$ of 2095 BEF exact, 500 BEF de man/vrouw.

Dit moet kunnen, dachten we en we bestelden dezelfde tafel voor dag drie na de korte Visa-formaliteit en het driedubbele vrouwelijke toiletbezoek.

Omstreeks 20.47 uur verlieten we het pand, liepen de centrale straat nog 's door en zochten, door slaap overmand, onze hotelbedstede op.

Wat we dachten van een slaapmutsje, iedereen akkoord. In de lege hotelbar "Tejo" bestelden we aan een frisse diender 2 verse appelsiensapjes "sumo de maquina", één moscatel de setubal (wit) en één cockburns br doce (sherry?). Zelfs de hotelprijzen vielen mee.

Wij sliepen wakend, want het verkeer in Lissabon valt nooit stil, wij wel...

DINSDAG
1
JULI
1997

Half niet en half wel uitgerust kropen de oudsten de badkamer binnen.

Kamer 602 gaf lange tijd geen teken van leven. Een frisse douche maakte veel goed en tegen 9.30 uur kon het

Oostendse gezelschap aanschuiven voor het buffetontbijt: croissants, sandwiches, broodjes met ham/kaas, blikjes jam/honing, diverse fruitsoorten, graangewassen enz.. Een mannelijke en efficiëntere vrouwelijke bediende kwamen rond met chocomelk voor onze meisjes en een rode (koffie) en blauwe (melk) thermoskan. Algauw moesten we het personeel er attent op maken dat wij een volle kop koffie wilden met een wolkje melk en niet halfomhalf zoals de andere volksstammen.

We propten ons vol, de leuze indachtig: "Eenvoudig middagmaal, copieus avondmaal!".

Van de liftboy vernamen we dat bus 9 om de hoek een halte had en rechtstreeks naar het centrum reed. Maar toen we kaartjes "Um dia" wilden krijgen, verwees de chauffeur ons naar de lift van Eiffel. Dus gewoon betalen = 4 x 150\$. Onder de Eiffellift was er inderdaad een balie waar naast snoepgoed en ansichtkaarten ook de "1,4,7-dia-kaarten" te koop waren. Voor 1720\$ kregen we der elk een. Daarna natuurlijk gratis de Eiffellift op, die ons heel snel naar een platform bracht, vanwaar je via een gietijzeren draaitrap op een nog hoger platform met kantine en uitzicht kon komen. Maar de doorgang naar de hoger gelegen wijk was afgesloten wegens werken in uitvoering. Van dat laatste hebben we weinig gemerkt en we wendden onze schreden dan maar naar het Campo de Santa Clara, een grote rommel- en brocante-markt, even buiten het centrum.

Trammetje 28 bracht er ons al sightseeënd naartoe. Voor de lijder niets speciaals maar het vrouwelijke triootje haalde zijn hartje op: schoenen (2800\$) en een rokje (1800\$) voor géén geld. Het begon wat te druilregen maar na een goed uur kwam Lora vanachter de wolken het nog aardig heet maken.

Nu nog de overdekte groenten- en fruitmarkt aandoen, en ons uitstapje is weer verantwoord. Voor 500\$ tomaten en wortelen (goed voor chauffeursogen) en 360\$ fruit, verkocht door een vriendelijk ouder echtpaar dat de Benelux kende.

Terwijl de dames het openbaar toilet bezochten en cadeauhanddoekjes (prijs mag niet vermeld worden!) kochten, ging de lijder mijmeren in de kerk Sao Vicente de Fora (St.-Vincentiuskerk buiten de stadsmuren). De augustijnenkerk

(16deE tot 1704) met klooster werd gebouwd door Afonso I Henriques ter ere van de martelaar Sao Vicente, de patroon van Lissabon. De augustijnen hadden grote invloed op het geestelijk leven, de kunst en de literatuur in Portugal. Na het ophalen van de dames werd besloten het klooster te bezoeken. De meisjes smeekten om hen daar niet achter te laten maar dat was geen probleem aangezien het nu volledig museum is met koningsgraven en een modern sanitair blok waar weer gretig gebruik van gemaakt werd terwijl de lijder tickets ter waarde van 1600\$ aanschafte. De kloosterhof met blauwe azulejos (de typische Portugese tegels) uitbeeldende de Fabels van Lafontaine was tijdelijk niet toegankelijk. Wel mochten we de zalen, kamers en binnenkoertjes bewonderen, ook met blauwe azulejos. In de vroegere eetzaal liggen de leden van het koningshuis Bragança begraven. Alleen de laatste Portugese koningen hebben praalgraven, midden in de zaal.

Opvallend was het wenende gesluerde beeld van vrouw en moeder Amélia, voor haar eigen begraafthombe opgesteld "Hier rust in God, Amélia van Orléans en Bragança, koningin op de troon (1865-1951)". Haar man koning Carlos I en haar zoon Luis Filipe werden in 1908 op nog geen km van het klooster vermoord.

Zij week uit naar Parijs, wilde niet terugkomen op verzoek van dictator Salazar, maar wilde wel naast haar man en kind begraven worden. Ook koning Carol van Roemenië, een achterkleinzoon van Maria II is hier begraven, nadat hij in 1953 als balling in Portugal gestorven was.

Het klooster straalde een immense rust uit waar we duidelijk van genoten na het bezoek aan de drukke vlooiemarkt. "Waar was 't WC weer?" bracht ons weer in de harde realiteit.

Vanmiddag stond **BELEM** op 't programma. Tramlijn 15 moest er ons heen brengen. Het werd een langere rit naar het "Betlehem" van Portugal. Afwisselend schoven mensen in of uit het rijtuig. Twee inspecteurs stelden zich plots strategisch op en de fraudeurs zaten gevangen: één meisje begon te huilen omdat haar ticket niet meer geldig was, een andere moest verslagen toegeven dat ze geknoeid had. Por favor, onze kaartjes, zeiden we zelfzeker. Maar er scheelde blijkbaar iets met de jongste der kaartjes. In een onverstaanbaar Portugees beschuldig-

de hij er onze jongste van dat haar dagkaart al twee dagen gebruikt werd, want ze was twee keer afgestempeld. We probeerden uit te leggen dat ons meisje voor de uitleg over het kaartgebruik haar kaartje al twee keer in het valideringstoestel had gestopt, maar er hielp geen lievermoederen aan, dit was bedrog. De jeugdige Oostendse was zodanig in haar wiek geschoten over zoveel onrecht van de eentalige bullebak dat ze het kaartje uit zijn hand snakte en oogvuurwerkpijlen naar hem afschoot. Hij verdween even naar achteren, kwam dan terug naar de patrouillelijder, ratelde met dreigende vinger wat af in het Portugees waarvan we alleen "policia" begrepen en droop af. Waren we iets "cooler" gebleven dan hadden we hem kunnen wijzen op de volgnummers van de kaartjes, maar onze gedachten stonden eerder op "zo vlug als 't kan eruit".

Dat deden we een halte te vroeg aan een prachtig park (Praça do Imperio) waar het wemelde van de politieagenten. Blijkbaar werd hier een parade voorbereid, de dag van de politie of zo. Wat tammertjes doorkruisten we het parkje, zochten een bankje om verzorgd te picknicken en rustten even uit van de opgedane emoties. De optocht vond plaats voor het schitterende Jeronimosklooster dat gebouwd werd door Manuel I vanaf 1502 als dank voor de behouden vaart van Vasco da Gama naar Indië. Op diezelfde plaats aan de Taag had Vasco op 8 juli 1497 in een kleine kapel Gods zegen afgesmeekt over zijn reis naar Indië dat hij na 10 maanden bereikte met vier schepen en 160 bemanningsleden. In 1499 keerde hij terug met een rijke lading specerijen.

Het druk bediscussieerde, nieuw gebouwde cultureel centrum herbergde diverse functionele blokken waarvan wij onmiddellijk de kantine bezochten met drukontlossingsruimte (diverse bezoeken). De meisjes slobberden (weer) een ijsje (2 x 150\$) en de oudsten genoten niet van die kleine koffietjes (2 x 100\$). De lijder ging vervolgens even op verkenning in het museumgedeelte met drie tentoonstellingen: F. Picabia, D. Judd en een voor hem onbekende, bekende Portugees.

Maar om de kerk in het midden te houden zag ie af van een bezoek.

Dan maar naar het "Padrao dos Descobrimentos", het kolossale monument van de ontdek-

kingen, 54m hoog en gebouwd in 1960 bij "het 5de eeuwfeest van de dood van Hendrik de Zeevaarder en ter ere van de Portugezen die de wegen van de zee ontdekten".

Eindelijk werden de meisjes 's niet als volwassenen beschouwd - wij hadden en hebben daar wel moeite mee - en kregen ze 50% reductie voor de lift naar de top van het monument (2 x 320 & 2 x 160 = 960\$).

Prachtig gezicht vandaar op het klooster, de Taag en haar brug en de "Torre de Belem", één van de beroemdste symbolen van Portugals rijke verleden.

De toren werd in 1520 door Manuel I gebouwd als machtig fort op een voormalig rotseilandje in de Taag dat de toegang tot Lissabon moest verdedigen.

Ook prachtig was het gezicht van boven op de wereldkaart in een windroos op het plein voor het monument. Het geheel was uitgevoerd in mozaïeksteentjes, toont de kolonies van Portugal en is een geschenk van Zuid-Afrika aan Portugal .

We zakten weer naar de begane grond en kuierden tot bij een souvenirstandje met ansichtkaarten. "We schrijven er geen veertig zoals vorig jaar," besliste moeder, "de helft is genoeg, alleen belangrijke mensen krijgen der een."

U begrijpt, dus beste lezer, dat we hier uit discretie geen namen kunnen noemen en als u toevallig geen kaartje ontvangen hebt dan kan dat liggen aan de foute inschatting van uw waarde, aan het feit dat u ook nooit kaartjes zendt of gewoon, domweg, aan een onvergeeflijke vergetelheid onzes weges. Nog even postzegels ophalen in 't "stad" met tramlijn 15 en de schrijfactiviteit kan beginnen. Voor we ons op de tram installeerden, keken we spichtig rond, maar de zwangere vrouw, de heer met aktentas, de twee giechelende schoolmeisjes en de bruine pater leken ons ongevaarlijk. De Kapellestraat van Lissabon, de Ria Augusta, slokte ons op en we slenterden hotelwaarts langs de oorverdovende metrowerken en de volgelopen middenbermterrasjes. De lijder had een witte plek op zijn zwarte schoenen en dat was een ijverige meester-schoenpoetsers niet ontgaan. Hij kon niet weigeren op de uitnodigende poetsbeurt in te gaan. De meisjes maakten dankbaar van de gelegenheid gebruik om zich ergens te ontlas-

ten. De man haalde heel zijn arsenaal boven en gaf het beste van zichzelf weg in smeer- en opblinkbeurten.

Je kon het schoenenoppervlak zo aflikken zonder een zwarte tong te krijgen. Niettegenstaande hij geen fan van Benfica-Preud'homme was rekende hij niet meer dan het dubbele normale tarief van 400\$. Het zwart is er de hele vakantie lang niet meer afgegaan. Met het oog op de huurwagen moesten we nog een goeie wegkaart aanschaffen. Voor 1100\$ vonden we in Livraria sa da costa editora, een Michelin Portugal.

Even voor het hotel keken we likkebaardend een visrestaurant binnen. "Hier komen we vanavond eten!" De vrouwelijke oudste had gesproken. "En nu nog wat mondvoorraad opdoen in de Minipreco." Om 18:15 uur kwamen de dames buiten met een fles witte Lagoawijn (294\$) een rode Felgueiras (241\$), fruitsap (218\$), chips ofte ruffles (199\$), apenootjes (210\$), blokje Holl. kaas (482\$) en 2 flessen 1,5l water (elk 55\$). Van het betaalde geitenkaasje (queijo regional 249\$) was niets meer te bespeuren! Totale aankoopsom 2003\$; zelfs de Aldi kan daar niet aan tippen!

Bereidwillige oudste meisje stelde voor om secretaresse te spelen en de gedicteerde teksten op de zichtkaarten neer te pennen. Ze heeft nu eenmaal een heel eenvormig geschrift, zelfs nog als ze doodmoe is.

We avondmaalden zoals afgesproken in het visrestaurant, mesa (tafel) 6 en bediening door Miguel2 : 2 cola (360\$) 2 waters (360\$) witte wijn planalto (ons merk: 1600\$) couverts en verwelkomingshapjes (1000\$). Moeder kreeg uiteindelijk haar gezouten stokvis met name Bacalhau te pakken (ze is er nu nog niet goed van alhoewel we haar hadden gewaarschuwd). De meisjes hielden het veiligheidshalve bij gegrilde vis en de lijder probeerde met succes een moot zwaardvis. Gniffelend stootten we mekaar aan. Links zat een verweerd Portugees koppel met gaten in de tandenrij: meer zwaard dan vis gegeten zeker? Totaal te betalen, de ondertussen bekende Ola-dessertjes (mozart & vivaldi) inclusief, 12210\$. Boa noite.

(wordt vervolgd)

KIEKJES, KOETJES & KALFJES

Sehr geehrter Herr Verstraete

Donderdagmorgen 17 juli 1997.

Om 20 voor elf rinkelt de telefoon.

De bekende stem van dispatching-officer Georgette gooit roet in mijn aardappelschilklus.

"Dirk, ik heb je nodig, dringend... Kun je in je wagen springen en fort Napoleon gidsen? Martine staat daar voor een overmacht..."

Zonder tijd te verliezen snel ik naar het rampgebied. Gelukkig heeft Martine de voltallige groep (50) al opgewarmd met 'n deskundige inleiding, zodat ik geen humeurig publiek voor me heb.

Na de gidsbeurt spreekt ene Wolfgang Richter uit de groep mij aan.

Hij verbleef als infanteriesoldaat bij het fort in de herfst van 1940 (operatie Seelöwe). We wisselden adressen uit en einde juli stak onverwacht het volgende briefje met enkele interessante fotootjes in de bus:

Wolfgang Richter
Lange Reine 33
D - 04299 Leipzig

Leipzig, am 29.7.97

Sehr geehrter Herr Verstraete!

Anbei die versprochenen Bilder. Leider sind sie recht klein, aber vielleicht doch von Nutzen. Den Film dazu habe ich nicht mehr. Die Aufnahmen sind im Herbst 1940 gemacht worden. Die Ansicht vom Strand (mit Stacheldrahtzaun) ist direkt hinter dem Fort Napoleon entstanden.

Ich danke Ihnen noch einmal für die ausgezeichnete Führung durch das Fort und um das Fort (auch wenn ich nicht alles verstehen konnte).

Ich wünsche Ihnen gute Gesundheit.

W. Richter

- 2 foto's door hem genomen bij de ingang van het fort (wapenschild Oostende, een klein kanon (museumstuk Carlo Loontjens?) - (zie *illustratie*)

- ééntje van (ik vermoed) het oosterstaketsel bij stormachtig weer met rails...

- één foto met zicht op zee vanuit het fort (zie ook brief).

Hoe een toevallige ontmoeting tot een interessant contact kan leiden.

*Dirk Verstrate
Gids Lange Nelle*

Maurice Antony, ooggetuige

In 1998 organiseert de Cultuurdienst voor de vijfde keer op rij een zomertentoonstelling in de Venetiaanse Gaanderijen. De aandacht zal gaan naar het leven en werk van de bekende Oostendse fotograaf Maurice Antony (1883-1963).

Geboren en getogen in Ieper maakten Maurice en zijn jongere broer Robert wereldfaam met hun aangrijpende beelden over de verwoestingen van hun geboortestad tijdens de Eerste Wereldoorlog. Vanaf 1919 vestigde Maurice zich in Oostende waar hij de nauwlettende getuige was van het leven in de mondaine badstad. Met een uitzonderlijk scherpe blik registreerde hij het reilen en zeilen van de fine-fleur die de Belgische kust bezocht maar ook het gewone dagdagelijkse leven van de lokale bevolking legde hij op de gevoelige plaat vast. Gedurende de Tweede Wereldoorlog vertoefde hij in London waar hij onder meer reportages maakte in opdracht van de Belgische regering. Zijn foto's, alle zorgvuldig gesigneerd en gedateerd, werden meermaals bekroond en tentoongesteld in binnen- en buitenland.

Nu - 35 jaar na zijn overlijden - wil Oostende met een grote retrospectieve de kunstenaar Antony alle eer bewijzen. De tentoonstelling kan alleen maar een succes worden dankzij de gewaardeerde medewerking van zijn kinderen en de vele binnen- en buitenlandse archieven en musea. Toch beseffen de organisatoren dat heel wat uniek fotomateriaal momenteel nog onbekend is.

We doen daarom een warme oproep aan de bezitters van origineel Antony-fotomateriaal om zich kenbaar te maken. Vooral de zogenaamde vintage prints - foto's die origineel door Maurice Antony werden afgedrukt - zijn interessant en bijzonder waardevol met het oog op de tentoonstelling. Antony heeft immers heel wat foto's op bestelling gemaakt waarvan de originele afdruk uitsluitend bij de klanten is terecht gekomen.

Wie dus meent in het bezit te zijn van dergelijke originele foto's gelieve zo vlug mogelijk contact op te nemen met de Cultuurdienst van de stad Oostende (tel. 059/80.55.00 of 059/56.20.15) of met Ronny Gobyn van de firma Tijdsbeeld (tel. 09/233.49.14).

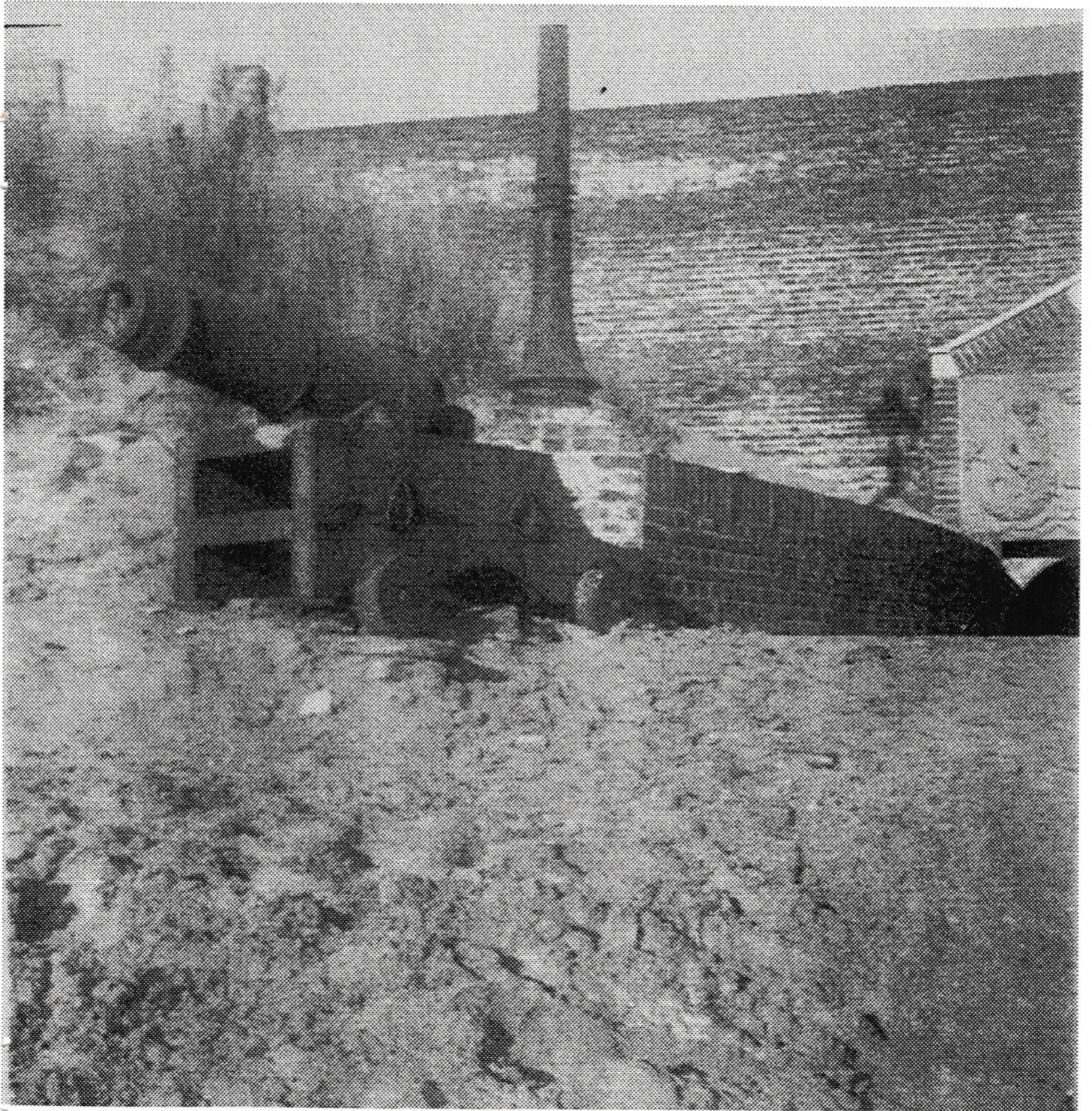

Foto van W. Richter, herfst 1940, ingang fort Napoleon met sierkanon (?)

**McDERMOTT & McGOUGH
& WOUTER DERUYTTERS
'KNIGHTS OF THE
IMPOSSIBLE'
& ANH DUONG**

22/11/97 t/m 04.01.89

*PMMK, Museum voor Moderne Kunst,
Romestraat 11*

Het kunstenaarsduo **McDermott en McGough** neemt zowel door zijn levensstijl als door zijn oeuvre een aparte plaats in binnen het hedendaagse kunstbestel. Het werk van beide Amerikanen kan worden beschouwd als tijds-experiment. Het medium waarin ze zich uitdrukken is drievoudig: olieverfschilderkunst, glasplaatfotografie en het leven zelf. Zij hebben voor een leven als anachronisme gekozen. Onder het motto 'All time exists at the same time' leven ze in het verleden. De tijndeling bestaat niet voor hen. Ze leven in de tijd die hen ligt. Bijgevolg gebruiken McDermott en McGough het medium fotografie met dezelfde technische procédés als de pioniers van het vak. Hun schilderkundig oeuvre anderzijds heeft te maken met homo-erotische of sociaal-politieke thema's.

Wouter Deruytter ging na zijn fotografiestudies onder meer in de leer bij Nan Goldin. Zijn interesse gaat uit naar marginale werelden en naar hen die zich aan de zelfkant van de maatschappij bevinden. Als Kuifje trekt hij rond en registreert hij de avonturen die hij beleeft. Zijn foto's zijn wel van een klassieke zuiverheid, ze

getuigen van een scherpe blik, een groot raffinement en een passionele maar eerlijke relatie ten overstaan van zijn onderwerp.

Anh Duong werkt momenteel als beeldend kunstenares en actrice in New York. Haar schilderkundig oeuvre concentreert zich op portretten op groot formaat en zelfportretten. Haar schilderijen zijn op een expressieve manier geschilderd, ze zijn noch maniëristisch, noch decoratief. Elk teken, elke toets in het schilderij is een kwestie van noodzaak, veeleer dan van stijl of techniek. Elk individu legt zij vast in de tijd en in het leven. Het worden geesten die hun eigen schilderijen bewonderen.

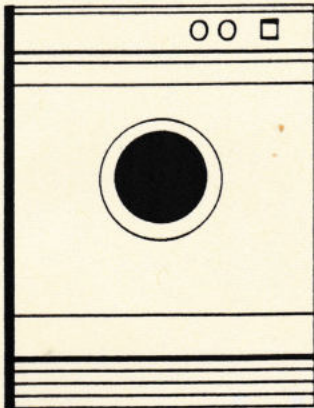

**BLIKKEN ZONDER BLOZEN,
EEN KIJK OP HANDICAP
DOOR DE EEUWEN HEEN**

22/11/97 t/m 28.12.97

Vesaliusinstituut, Leffingestraat 1.

Een aaneenschakeling van anekdotes, voorbeelden, voorwerpen, getuigenissen, citaten en beelden in verband met handicap door de eeuwen heen. De bezoeker krijgt een overzicht van de pijnlijke trage evolutie van verwaarlozing, opsluiting en beschimping van de gehandicapte naar een zo volwaardig en zelfstandig mogelijk leven. De weg van isolatie naar integratie was duidelijk een lastige weg, vol steile hellingen en onverwachte bochten.

GLORIA

WASAUTOMATEN - KOELKASTEN
DROOGAUTOMATEN - AFWASMACHINES

Gistelsesteenweg 29

Torhoutsesteenweg 406

OOSTENDE • TEL. 059 / 70 52 74

dermul

AGENCE N.V.

CHRISTINASTRAAT 61 - 8400 OOSTENDE

Het Agentschap met meer dan 40 jaar ervaring

Bel ons voor een vrijblijvend gesprek

Verkoop: 059/55.10.55

Verhuur: 059/55.10.66

Syndic: 059/55.10.88

Beheer: 059/55.10.76

Verzekering: 059/55.10.77

ARGENTA

uw appeltje voor de dorst

BELEGGINGEN

KREDIETEN

VERZEKERINGEN

KANTOOR GUIDO DANNEEL

• SINT-CATHARINAPLEIN 27 - TEL. 059/51.51.76 - FAX 059/51.24.48

• STOCKHOLMSTRAAT 39 - TEL. 059/70.46.62

8400 OOSTENDE

B. & C. Nuytten N.V.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

HET UITVAARTKONTRAKT IS
DE ABSOLUTE ZEKERHEID DAT UW
BEGRAFENIS OF CREMATIE ZAL UITGEVOERD
WORDEN VOLGENS UW WENSEN EN DAT
UW FAMILIE ACHTERAF GEEN FINANCIËLE
BESLOMMERINGEN HEEFT.

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53
fax. 059 - 80 92 39
